# ЗВЯЗДА

11 лютага 1998 г. серада, № 31 (23382)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● кошт 3000 рублёў


ЦЭНЫ

## ЦІ ПРЫНЯСУЦЬ НОВЫЯ ЦЭННІКІ НОВАЕ МЯСА?

***З 9 лютага ў краіне ў чарговы раз павялічаны закупачныя цэны на свініну***

Нагадаем, што дэфіцыт гэтага віду харчавання назіраецца (у прыватнасці, у Мінску) ужо некалькі месяцаў запар. Багацейшыя на прылаўках не паспявала навят «доўгачаканае» павелічэнне закупачных цэн у снежні мінулага году, бо, на думку спецыялістаў Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання, яно толькі «задним чыслам» адпавядала тым фактычным цэнам, якімі карысталіся пры разліках у гаспадарках.

Але ж камерсанты-прадпрымальнікі заўсёды прапаноўваюць больш. Скажам, зараз яны гатовы плаціць да 50 тысяч рублёў за адзін кілаграм свініны ў жывой вазе, у той час як толькі што зацверджаныя новыя закупачныя цэны выглядаюць наступным чынам: першая катэгорыя — 44 тысячы рублёў, другая — 35.200 рублёў, трэцяя — 34.100 рублёў і г. д. Ці варта ў чарговы раз чакаць свініны на прылаўках? Спецыялісты міністэрства сцвярджаюць, што новыя цэны хутчэй адпавядаюць толькі фактычным выдаткам, але наўрад ці змогуць значна падштурхнуць гаспадаркі да актыўнай здачы дзяржаве мяса. «У гэтай гэта пе-раней ...», — падкрэсліваюць у Мінсельгасхарчы.

**Сяргей РАСОЛЬКА.**

## 28 САЛДАТАЎ АДМОВІЛІСЯ ПРЫМАЦЬ ПРЫСЯГУ. ЧАМУ?

**Прыняцце ваеннай прысягі — заўсёды свята. Для самых абаронцаў Айчыны. Для іх бацькоў. Для іх родных і блізкіх. Але ж яшчэ прыняцце ваеннай прысягі — гэта адказнасць. Ізноў жа за родных і блізкіх. За бацькоў, за любімых, каханых. І за Айчыну — таксама...**

І свята, і адказнасці пазбавілі сябе 28 маладых беларускіх воінаў-чыгуначнікаў, адмовіўшыся ў мінулую нядзелю прыняць ваенную прысягу. Чынна, па тлумачэнню самых маладых салдатаў, — у іх прыналежнасці да веравызнання евангелісцкага накірунку.

Падрабязнасці, удакладненні неспадзяванага канфлікту ў калектыве ваенна-вытворчай вучэбнай базы, што размяшчаецца ў Слуцку, — у адным з бліжэйшых нумароў «Звязды».

**Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.**

## НА ПАСТАЯННУЮ РАБОТУ У СТАЛІЦЫ ПАТРАБУЮЦЦА...

**Праблема беспрацоўя сёння не стаіць перад мінчанамі так востра, як некалькі гадоў таму. Паводле даных на 1 студзеня 1998 года, у беларускай сталіцы афіцыйна зарэгістравана 14.600 непрацоўных, або на трэць менш, чым летась.**

Большая частка з іх звольнілася з папярэдняга месца работы па ўласнаму жаданню, а не па скарачэнню. Гэтыя факты прывёў на прэс-канферэнцыі, праведзенай у мэрыі 10 лютага, начальнік упраўлення па працы і занятасці насельніцтва Мінгарвыканкама Уладзімір Осіпаў.

Галоўная задача службы, якую ён узначальвае, адзначыў Уладзімір Осіпаў, — дапамагчы людзям працаўладкавацца. Сёння сталіца мае вострую патрэбу ў рабочых 32 спецыяльнасцяў: будаўніках, вадзіцелях гарадскога пасажырскага транспарту, швачках... Менавіта гэтыя прафесіі і прапануюць набыць беспрацоўным на курсах перападрыхтоўкі. За мінулы год раённым службам занятасці Мінска ўдалося ўладкаваць на работу звыш 8 тысяч беспрацоўных. Каля 15 тысяч чалавек, што больш, чым у 96-м, прынялі ўдзел у грамадскіх работах, прычым летам і восенню асабліва папулярнымі былі выезды на палі. Людзі, якія атрымлівалі, прама скажам, невялікую дапамогу па беспрацоўю (у мінулым годзе ў сярэднім 250 тысяч рублёў), не толькі зарабілі дадатковую капейку, але і маглі таннай купіць у гаспадарак неабходную агародніну.

На гэты год, паводле слоў Уладзіміра Осіпава, прынята гарадская праграма занятасці, асноўны ўпор у якой зроблены на стварэнне новых рабочых месцаў.

**Аксана АСПІШЧАВА, БЕЛТА.**

## АСНОЎНЫЯ НАМАГАННІ МУС ПАВІННЫ БЫЦЬ НАКІРАВАНЫ НА ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ГРАМАДСКАЙ БЯСПЕКІ

**10 лютага 1998 года Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнка прыняў з дакладам міністра ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь В. С. Агалеца.**

Як паведаміла прэс-служба кіраўніка дзяржавы, В. С. Агалец дакладваў прэзідэнту аб выніках дзейнасці Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь за 1997 год. Асноўныя намаганні органаў унутраных спраў, адзначана ў справаздачы, былі сканцэнтраваны на прыярытэтных напрамках забеспячэння грамадскай бяспекі, барацьбы са злачыннасцю, працідзеяння яе пранікненню ў сферу эканомікі. Прынятыя меры далі магчымасць стабілізаваць крымінальную абстаноўку, скараціць вулічную злачыннасць, нарошчваць намаганні ў барацьбе з арганізаванай злачыннасцю.

Прэзідэнт краіны падкрэсліў, што неабходна і далей удасканальваць работу ўсіх структур органаў унутраных спраў на асноўных напрамках іх дзейнасці, павышаць узровень увагі звярнуць на сацыяльна небяспечныя злачынствы, бяспеку дарожнага руху, асабліва пры перавозках дзяцей, павышэнне дысцыпліны і адказнасці сярод супрацоўнікаў МУС.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў неабходнасць удасканалення работы з кадрамі, павышэння вучэбна-выхаваўчай работы ў навучальных установах Міністэрства ўнутраных спраў.

В. С. Агалец праінфармаваў прэзідэнта краіны аб выкананні яго даручэння па рэканструкцыі Рэспубліканскага спартыўнага цэнтра «Дынама».

Міністр унутраных спраў таксама праінфармаваў А. Р. Лукашэнку аб правядзенні ў пачатку сакавіка 1998 года аб'яднанай калегіі Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь і Міністэрства ўнутраных спраў Расійскай Федэрацыі.

На сустрэчы былі разгледжаны і іншыя пытанні дзейнасці органаў унутраных спраў Рэспублікі Беларусь.

**БЕЛТА.**

## ВІНШАВАННЕ АЎТАКАНСТРУКТАРУ

**Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.Р.Лукашэнка павіншаваў з 70-годдзем акадэміка Нацыянальнай акадэміі навук, вядомага аўтаканструктара Міхаіла Сцяпанавіча Высоцкага, пад кіраўніцтвам якога распрацавана звыш ста мадэляў аўтамабільнай тэхнікі, у тым ліку ўсе машыны маркі «МАЗ», што выпускаюцца цяпер.**

Віншуючы лаўрэата дзяржаўных прэмій СССР і БССР, заслужанага дзеяча навукі БССР, заслужанага работніка прамысловасці СССР М.С.Высоцкага, прэзідэнт выказаў упэўненасць, што веды і вопыт юбіляра яшчэ доўга будуць служыць справе ўмацавання навуковага і прамысловага патэнцыялу Беларусі.

**БЕЛТА.**

# Хутка, сакрэтна. З рук у рукі



● Афіцэры С. СЦЕФАНОВІЧ, А. ПАЛАВІНКІН, А. ШЫПІЛАЎ адпраўляюцца на выкананне задання.

Усім вядома, што выраз «марафонскі бег» з'явіўся пасля таго, калі знясілены старажытны ганец прабег без перапынку шлях даўжынёй у 42 кіламетры, каб даставіць у Афіны вестку пра перамогу. Дабег, паведаміў і памёр ад стомы, бо ўсе сілы аддаў, каб выканаць асабліва важнае даручэнне.

*— Два з паловай тысячагоддзі мінула, а людзі дагэтуль памятаюць подзвіг уладавага кур'ера. Хіба ж гэта не лепшая ацэнка вашай прафесіі? — пытаюся ў начальніка Упраўлення дзяржаўнай фельд'егерскай службы Рэспублікі Беларусь падпалкоўніка унутранай службы Станіслава Кубара.*

— Прызнанне прыемнае, але далёка не дакладнае, — заўважае мой субяседнік і запрашае да кніжнай шафы ў кутку яго па-вайсковаму сціплага кабінета. — Паглядзіце, колькі тут зборнікаў дакументаў, службовых інструкцый — за кожным іх радком палезны гісторыі фельд'егерскай службы. Красамоўных і нават сенсацыйных тут шмат, але сакрэтнасць — адна з галоўных умоў нашай працы.

Таму агульнавядомым становіцца далёка не ўсё, што даводзіцца сустракаць нашым кур'ерам на сваім шляху. Іх заданні спраўды звязаны з самымі важнымі дзяржаўнымі справамі.

Напрыклад, вядома, што ў 885 годзе, калі радзімічы выйшлі з-пад залежнасці хазараў, сувязь паміж імі і кіеўскім князем Алегам забяспечвалі ўзброеныя ганцы — нашы тагачасныя калегі.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

*КРЫМІНАЛ*

## ВЫНІК П'ЯНАГА «ПОДЗВІГУ» — САМАПАДПАЛ

Жудасны і адначасова абсурдны выпадак здарыўся ў Крычаве. Рабочы камбіната «Крычаўцэментшыфер» ужыў такую вялізную колькасць алкагольных напояў, што ў п'яным чадзе вырашыў, напэўна, прыцягнуць да сябе ўвагу грамадскасці неардынарным учынкам: ён разліў у сваёй хаце бензін і падпаліў яго. Калі апамятаўся — паспрабаваў тушыць агонь, але было позна. Сам п'яны «герой» задыхнуўся ў дыме...

**Ілона ІВАНОВА.**

## СПАДЧЫНА МАСТАКА МАКОЎСКАГА — У ПАДАРОЖЖЫ...

УКДБ па Гродзенскай вобласці ва ўзаемадзеянні з мытнымі органамі на пункце мытнага афармлення «Лоша» затрыманы пры спробе незаконнага вывазу антыкварыяту грамадзянін Расіі Н.

У час дагляду яго асабістага аўтамабіля выяўлены 2 старыя іконы, карціна вядомага рускага мастака Я. Макоўскага, 9 прадметаў срэбнага сталовага посуду, збан ручной работы з жоўтага металу вагой да 3 кг і шэраг іншых каштоўных прадметаў антыкварыяту.

Рашэнне аб адказнасці грамадзяніна Н. будзе прынята пасля экспертнай ацэнкі прадметаў кантрабанды.

**Алесь СЛАБАДСКІ.**

## БЕЛАРУСЫ ВЫМІРАЮЦЬ. ЯК ВЫРАТАВАЦЬ НАЦЫЮ?

Планаванне сям'і — гэта не толькі барацьба з абортамі і прапаганда кантрацэптыўных таблетак. Трэба стабілізаваць і пашырыць узнаўленне насельніцтва. Менавіта такую думку выказаў падчас сустрэчы з журналістамі старшыня Беларускай асацыяцыі акушэраў-гінеколагаў і неапатолагаў доктар медыцынскіх навук прафесар Іван Уладзіміравіч Дуда. Не сакрэт, што нацыя вымірае. Нараджальнасць па рэспубліцы зніжаецца з 1986 года. Летась па Мінску яна склала менш як нованароджаных на тысячу насельніцтва. Тэндэнцыя да павелічэння паказчыка смяротнасці вызначылася ў 90-я гады. З таго часу штогод вымірае 30—50 тысяч беларусаў.

Статыстыка сведчыць, што толькі 15—20 працэнтаў родаў ад агульнай колькасці праходзяць нармальна. Дваццаці працэнтам парадзіх прыходзіцца рабіць кесарава сячэнне (у 80-х гадах — 1 працэнт).

І ўсё ж служба аховы мацярынства і дзяцінства ў Беларусі дабілася пэўных поспехаў. Узровень перытанальнай (10—12 на тысячу родаў), дзіцячай (11—14) і мацярынскай смяротнасці адносна стабілізаваўся і назіраецца нават яго зніжэнне...

**Сяргей ПРОТАС.**

*ТОЛЬКІ ФАКТ*

- **Насельніцтва Зямлі** складае сёння **5,9 мільярда чалавек**, а ў бліжэйшыя 15 гадоў яно ўзрасце на 1,6 мільярда чалавек — роўна на столькі, колькі жыхароў было на планеце да пачатку XX стагоддзя.
- **23** з кожных ста зямлян — **неадукаваныя**.
- У мінулым годзе ў сталіцы рэспублікі было зарэгістравана **177** рознага роду **надзвычайных сітуацый:** напрыклад, 148 выклікаў па сігналах аб замініраванні, 14 выпадкаў разлівання ртуці.
- Сёння ў Беларусі **на ўліку знаходзяцца 165.860 чалавек**, якія пакутуюць **ад алкагалізму**.
- Паводле папярэдніх разлікаў, у якасці **беспрацоўных** у гэтым годзе будзе **зарэгістравана 225 тысяч** чалавек, якія шукаюць пастаянную працу.

*УВАГА: «ПРАМАЯ ЛІНІЯ»!*

### Вам адкажа міністр жыллёва-камунальнай гаспадаркі Барыс Васільевіч БАТУРА

Усіх нас, канешне, хвалююць шматлікія штодзённыя жыллёвыя пытанні. Ці будзе цёпла ў кватэрах, якой вадой мы будзем карыстацца, колькі прыйдзецца плаціць у далейшым за камунальныя паслугі — колькасць праблем амаль астранамічная.

Магчыма, больш хуткаму і дзейснаму іх вырашэнню паспрыяе ваша асабістая размова з міністрам жыллёва-камунальнай гаспадаркі Барысам Батурам. **«Прамую лінію» з яго ўдзелам «Звязда» праводзіць 11 лютага з 14 да 15 гадзін. Задаць свае пытанні міністру ў гэты час можна па тэлефонах: (8-017) 232-38-21; 232-38-92.Папярэдне чакаем вашых званкоў па тэлефоне (8-017) 268-27-51 і пісьмовых допісаў на адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10А, рэдакцыя газеты «Звязда».**

### Вам адкажа беларускі ваенны пракурор генерал-маёр юстыцыі Вячаслаў Віктаравіч ЛЮБАВІЦКІ

Парушэнні правілаў каравульнай службы, карыстання зброяй, рукапрыкладства, хабарніцтва, нестатутныя адносіны, крадзеж маёмасці, зброі і боепрыпасаў, ухіленне ад воінскай службы — усё гэта, на жаль, прысутнічае пакуль у беларускім войску. І, як гэта ні крыўдна, адбіваецца на выкананні грамадзянскага абавязку сынамі многіх нашых чытачоў.

**Пра ўсё гэта вы, паважаныя чытачы, зможаце пагутарыць з беларускім ваенным пракурорам Вячаславам Віктаравічам ЛЮБАВІЦКІМ. «Прамая лінія» з яго ўдзелам адбудзецца 17 лютага з 14 да 15 гадзін. Задаць пытанні генерал-маёру юстыцыі ў гэты час можна па тэлефонах: (8-017) 232-38-21; 232-38-92. А таксама пішыце, калі ласка, на адрас рэдакцыі газеты «Звязда».**

### Паважаныя чытачы!

**19 лютага гэтага года з 14 да 15 гадзін па тэлефонах 232-38-21, 232-38-92 вы можаце задаць свае пытанні міністру культуры Рэспублікі Беларусь Аляксандру САСНОЎСКАМУ.**

Тыя, хто хоча загадзя перадаць сваё пытанне міністру, тэлефануйце па нумару 268-29-42 у аддзел культуры газеты «Звязда» або пішыце на адрас рэдакцыі.

## УРАД АДОБРЫЎ ПРАЕКТ ЗАКОНА АБ ПРАЖЫТАЧНЫМ МІНІМУМЕ

Праект Закона «Аб пражытачным мінімуме ў Рэспубліцы Беларусь» атрымаў адабрэнне на пасяджэнні Прэзідыўма Савета Міністраў, праведзеным 10 лютага.

Вызначэнне пражытачнага мінімуму (мяжы беднасці) неабходна для абгрунтавання і рэалізацыі адрасных мераў сацыяльнай абароны. Цяпер у рэспубліцы да маламаёмных адносяцца сем'і і адзінокія грамадзяне, у якіх даходы не перавышаюць 60 працэнтаў сярэднедушавога сярэднямесячнага мінімальнага спажывецкага бюджэту сям'і з чатырох чалавек. Аднак гэты нарматыў не замацаваны заканадаўча і носіць чыста рэкамендацыйны характар. Прапануемы праект закона дае паняцце аб пражытачным мінімуме і стварае прававую аснову для яго выкарыстання ў сацыяльнай палітыцы. Па свайму зместу гэты дакумент у многім супадае з аналагічным расійскім законам. У час абмеркавання прагучала думка, што для таго, каб такі закон «запрацаваў», неабходна стварыць прававую базу, якая вызначала б парадак прадастаўлення дзяржаўнай сацыяльнай дапамогі.

**Дзмітрый ФЕДАРАЎ, БЕЛТА.**

*XVIII ЗІМОВЫЯ АЛІМПІЙСКІЯ ГУЛЬНІ*

## У БЕЛАРУСКІХ ХАКЕІСТАЎ З'ЯВІЛАСЯ МАГЧЫМАСЦЬ ПАКАЗЫТАЦЬ НЕРВЫ КАНАДЦАМ, АМЕРЫКАНЦАМ І ШВЕДАМ

**Чацвёрты дзень Алімпійскіх гульняў у Нагана прайшоў для беларускай каманды, як і папярэднія, «ухаластую», хоць ва ўсіх чатырох відах праграмы, дзе разыгрываліся медалі, нашы спартсмены ў чарзе за ўзнагародамі не стаялі... Што называецца, быў не наш дзень.**

Як і раней, падставай для прыліву адрэналіну ў кроў айчынных балельшчыкаў сталі хакейныя матчы папярэдняга этапа, прынамсі, сустрэча Беларусь—Японія. Нягледзячы на тое, што гэтая гульня нічога не вырашала, важнасць яе з псіхалагічнага пункту гледжання была вялікая. Паядынак паказаў, што нашы хлопцы не імкнуліся надрываць жываты дзеля перамогі, хоць гулялі прыгожа і граматна. Гаспадары турніру ляглі касцьмі, каб здабыць запаветную нічыю — 2:2. Магчыма, такі зыход матча менавіта з японцамі акажа зборнай Беларусі добрую паслугу перад выступленнямі на другім этапе спаборніцтваў, а затым і ў чвэрцьфінале, і мясцовая публіка аддзячыць беларусам гарачай падтрымкай. А выпрабаванне падначаленых Анатоля Варывончыка чакае сур'ёзнае. Пасля таго як сустрэча ў групе «А» паміж камандамі Казахстана і Славакіі завяршылася з лікам 4:3 на карысць першых, стала ясна, што беларусы трапляюць у групу «Д», дзе іх ужо чакаюць канадцы, амерыканцы і шведы.

У дывізіёне «С» перадчвэрцьфінальнае рандэву правядуць паміж сабой зборныя Расіі, Чэхіі, Фінляндыі і Казахстана.

Мяркуем, што для чытачоў цікава будзе ведаць расклад матчаў вялікай васьмёркі (час пачатку сустрэч указаны беларускі).

**13 лютага.** *Група «Д»* — ЗША—Швецыя (7:45), ***Канада — Беларусь*** (11:45); *група «С»* — Фінляндыя — Чэхія (7:45), Казахстан — Расія (11:45).

**14 лютага.** *Група «Д»* — ***Беларусь—ЗША*** (7:45), Швецыя—Канада (11:45).

**15 лютага.** *Група «С»* — Расія—Фінляндыя (6:45), Чэхія—Казахстан (11:45).

**16 лютага.** *Група «Д»* — Канада — ЗША (6:45), ***Беларусь—Швецыя*** (11:45); *група «С»* — Фінляндыя — Казахстан (7:45), Чэхія—Расія (11:45).

Як ужо паведамлялася, пасля кругавога турніру ў кожнай з дзвюх груп каманды размесцяцца з першага па чацвёртае месца і згуляюць у «плэй-офе» па прынцыпу: першае месца групы «С» і чацвёртае групы «Д», С2—Д3, С3—Д2, С4—Д1. Усе чвэрцьфінальныя сустрэчы пройдуць у сераду, 18 лютага.

**Вынікі спаборніцтваў мінулага дня**

*10 лютага. Разыграны 4 камплекты медалёў*

***Лыжны спорт, 5 км (ж***

1. Ларыса Лазуціна (Расія) — 17 хв.37.9 сек.
2. Кацярына Найманава (Чэхія) — 17.42.7
3. Бентэ Марцінсан (Нарвегія) — 17.49.4

23. Алена Сінькевіч (*Беларусь*) — 18.50.2
48. Святлана Камоцкая (*Беларусь*) — 19.32.7
55. Ірына Скрыпнік (*Беларусь*) — 19.44.2
63. Людміла Каролік (*Беларусь*) — 20.17.9

***Канькабежны спорт, 500 м (м)***

1. Хіраяшы Шыміцу (Японія)
2. Джэрэмі Уотэрспун (Канада)
3. Кевін Оверланд (Канада)

***Сноўборд. Слалам-гігант (ж)***

1. Карын Рубі (Францыя)
2. Хайдзі Рэнот (Германія)
3. Брыджыт Коек (Аўстрыя)

***Фігурнае катанне. Спартыўныя пары***

1. Аксана Казакова (Расія) Артур Дзмітрыеў
2. Алена Бережная (Расія) Антон Сіхарулідзе
3. Мэндзі Вутцэл (Германія) Інго Штоер

**Размеркаванне медалёў пасля чатырох дзён Алімпіяды**

| | З | С | Б | Усяго |
|---|---|---|---|---|
| 1. Расія | 3 | 2 | 0 | 5 |
| 2. Германія | 1 | 1 | 3 | 5 |
| 3. Канада | 1 | 1 | 1 | 3 |
| 4. Галандыя | 1 | 1 | 0 | 2 |
| 5. Балгарыя | 1 | 0 | 0 | 1 |
| 6. Фінляндыя | 1 | 0 | 0 | 1 |
| 7. Японія | 1 | 0 | 0 | 1 |
| 8. Францыя | 1 | 0 | 0 | 1 |
| 9. Італія | 0 | 2 | 1 | 3 |
| 10. Нарвегія | 0 | 1 | 2 | 3 |
| 11. Украіна | 0 | 1 | 0 | 1 |
| 12. Чэхія | 0 | 1 | 0 | 1 |
| 13. Бельгія | 0 | 0 | 1 | 1 |
| 14. Аўстрыя | 0 | 0 | 1 | 1 |
| 15. Швейцарыя | 0 | 0 | 1 | 1 |

Сёння ўсе нашы надзеі на ўзнагароды звязаны з выступленнем біятланістаў-мужчын на дыстанцыі 20 км.

**Уладзімір ЗДАНОВІЧ.**

## АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ПРЫНЯЎ ПАСЛА ЛІТВЫ

**Выкананне працэдуры ўзаемаразлікаў, а таксама рэалізацыя іншых двухбаковых эканамічных дамоўленасцяў паміж Літвой і Беларуссю былі абмеркаваны ў час гутаркі кіраўніка дзяржавы Аляксандра Лукашэнкі з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Літоўскай Рэспублікі ў нашай краіне Віктарасам Баўблісам. Яна адбылася 10 лютага ў рэзідэнцыі прэзідэнта.**

Пасля гутаркі з Аляксандрам Лукашэнкам літоўскі дыпламат праінфармаваў журналістаў аб тым, што ў час сустрэчы ён азнаёміў Аляксандра Лукашэнку з сітуацыяй, што склалася ў Літве пасля праведзеных нядаўна прэзідэнцкіх выбараў. Пасол падкрэсліў, што ніякія змяненні ў літоўскім кіраўніцтве не могуць паўплываць на ўзаемаадносіны дзвюх краін, якія, на думку Віктараса Баўбліса, развіваюцца даволі прадукцыйна.

**Вольга ШЧАДРЫНА, БЕЛТА.**

## УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 66

**Аб узнагароджанні групы работнікаў міліцыі дзяржаўнымі ўзнагародамі Рэспублікі Беларусь**

За асабістую храбрасць і самаадданасць, праяўленыя пры ахове грамадскага парадку, узорнае выкананне службовага доўгу ***ўзнагародзіць:***

**ордэнам «За службу Радзіме» III ступені**

БАРАНАВА Станіслава Васільевіча — намесніка начальніка ўпраўлення аховы правапарадку і прафілактыкі міліцыі грамадскай бяспекі Галоўнага ўпраўлення ўнутраных спраў Мінскага гарвыканкама, палкоўніка міліцыі

МАРЦІНКЕВІЧА Паўла Джэналіевіча — участковага інспектара міліцыі аддзела ўнутраных спраў Савецкага раёна г. Мінска, лейтэнанта міліцыі

НІКАНОРАВА Валерыя Міхайлавіча — начальніка аддзела сувязі Галоўнага ўпраўлення ўнутраных спраў Мінскага гарвыканкама, палкоўніка міліцыі

ПАЛЯКОВА Сяргея Мікалаевіча — намесніка начальніка аддзела па масавых мерапрыемствах міліцыі грамадскай бяспекі Галоўнага ўпраўлення ўнутраных спраў Мінскага гарвыканкама, маёра міліцыі

СІДАРЭНЮ Анатолія Мікалаевіча — намесніка начальніка міліцыі грамадскай бяспекі — начальніка ўпраўлення дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі Галоўнага ўпраўлення ўнутраных спраў Мінскага гарвыканкама, палкоўніка міліцыі

**медалём «За адзнаку ў воінскай службе»**

АЗЕРСКАГА Аляксандра Веніямінавіча — памочніка камандзіра ўзвода атрада міліцыі асобага прызначэння Галоўнага ўпраўлення ўнутраных спраў Мінскага гарвыканкама, старшыну міліцыі

КРУГЛІКАВА Аляксандра Мікалаевіча — памочніка камандзіра ўзвода атрада міліцыі асобага прызначэння Галоўнага ўпраўлення ўнутраных спраў Мінскага гарвыканкама, старшыну міліцыі

**Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.**

*10 лютага 1998 г., г. Мінск.*

*ЧАЛАВЕК ПАВІНЕН РАЗЛІЧВАЦЬ НА ПАДТРЫМКУ – САЦЫЯЛЬНУЮ, ГРАМАДСКУЮ*

# Вясея, Шышчыцы... Здаецца, два розныя настроі, альбо Што хвалюе вясковага чалавека?

***Што ні вёска, што ні калгас — паўсюдна свае адметнасці, свае выразныя прыметы жыцця. Пераканала нас у гэтым і вандроўка па слуцкіх вёсках у час выязной прыёмнай «Звязды».***

Адрас першы — Вясея, цэнтральная сядзіба калгаса імя Арджанікідзе. Гаспадарка на Случчыне досыць вядомая. Сталы, вопытны кіраўнік — Лілія Міхайлаўна Савановіч. Але ж, пацікавіўшыся вытворчымі паказчыкамі, мы вырашылі паслухаць людзей. Дзеля гэтага і прыехалі. Дзеля гэтага і прызначылі людзям сустрэчу. Варта заўважыць адразу: таго, слуцкага, наплыву наведвальнікаў не было. Прычынай першай нам падалося тое, што, магчыма, не зусім удала выбралі месца — мо людзям і дабрацца складана з навакольных вёсак. Ды і ў самой Вясеі... Час выпаў на сустрэчу надвячоркам. Калі хто і вольны ад калгасных клопатаў, то дома ж чакае ўласная гаспадарка. І ўсё ж людзі ішлі. Малады чалавек, які сам адказвае (і невялікія грошы за гэта атрымлівае) за спартыўны інвентар калгаса, паскардзіўся, што мала ўвагі ўдзяляецца ў калгасе спорту, фізкультурна-аздараўленчай рабоце. З мясцовага ФАПа прыйшлі са скаргай, што вельмі ўжо холадна ў іхнім памяшканні. Дарэчы, холад адчуваўся і ў тым пакоі прафкама, дзе «звяздоўцы», прафсаюзныя работнікі, прадстаўнікі міністэрстваў сустракаліся з людзьмі. Але тут дарэчы будзе заўважыць, што на плячах калгаса, няхай сабе і трывалага, жыццяздольнага, цяжкім грузам ляжыць сацыяльная інфраструктура. Адзін Палац культуры чаго варты. Такі ёсць, трэба адзначыць, не ў кожным райцэнтры. І той жа ФАП... Разгаварыліся з прадстаўніком раённага тэрытарыяльнага медыцынскага аб'яднання і высветлілася, што ніводзін ФАП, як бы цяжка ні было іх утрымліваць, у Слуцкім раёне не зачынены. А што да гаспадаркі, то і яна небезуважная да мясцовых медыкаў, бо зацікаўлена калгаснае кіраўніцтва ў тым, каб людзі лішнія кіламетры па медыцынскую дапамогу не мералі. І холад у ФАПе дзверы штодня не адчыняе. Хутчэй на справе ўсё так само сабой атрымалася: падняліся маразы — панізілася тэмпература.



**У цэнтры вёскі некалькі гадоў таму пачалі будаўніцтва Свята-Пакроўскай царквы, але, на жаль, вымушаны былі прыпыніць. Цяжка са сродкамі...**

***Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.***

Спадзяёмся, да яе, тэмпературы, менавіта для ФАПа, будуць у Вясеі болей уважлівымі.

А вось убачыўшы на свае вочы памяшканне, дзе і спартыўнаму інвентару месца, дзе і ў більярд пагуляць можна, прыйшлі думкі іншага кшталту: ёсць жа яшчэ калгасы, дзе і спорту, фізкультурна-аздараўленчай рабоце ўдзяляюць увагу. Плацяць грошы і інструктару, і яго памочніку. Пэўна ж, думаюць у такім разе пра заўтрашні дзень.

Дробязныя, як быццам, гэтыя і падобныя да іх пытанні (як бы гэта каму не падалося крыўдным, падштурхнулі да наступных разваг. Дужа ўжо інертнымі мы ўсе застаёмся. Адчуваем, што можна патрабаваць — значыць грукаем па стале кулаком. Глядзім з раскрытымі ва ўсю шыр вачыма фільмы пяцідзесятых, дзівімся актыўнасці тагачаснай моладзі — і тут жа маўкліва сузіраем заняпад вясковай культуры, занядбанне традыцыйных некалі забаў і ўсякіх спаборніцтваў. Дзіўны мы, аказваецца, і яшчэ інертны народ.

Праўда, гэта не зусім пра Вясею. Прыйшоў да нас на размову былы кіраўнік аднаго з калгасных падраздзяленняў Васіль Іванавіч Шусцер. Прыйшоў не са сваім, а з грамадскім клопатам. Распачалі ў свой час будаўніцтва ў Вясеі Свята-Пакроўскай праваслаўнай царквы. Але ўжо і гэта будаўніцтва, якое ў большай ступені выканана, аднесена да ліку даўгабудаў. Патрэбны зарад, каб усё давесці да ладу, — зусім не мільярды, а ўсяго толькі мільёны рублёў. Мо, прыкладам, нейкіх там пяцьсот... Гаспадарцы ўзяць на сябе такі клопат зараз — значыць пакінуць калгаснікаў на якіх два-тры месяцы без зарплаты. Хто з гэтым пагодзіцца? Сабраць з міру па кропелі? Таксама справа неверагодная пры сённяшняй таўшчыні нашых кашалькоў. Але ж нешта рабіць трэба. Мо адгукнецца Мінскі аблвыканкам... Тым болей, што ў свой час старшыня яго нават публічна абяцаў давесці да завяршэння будаўніцтва царквы ў Вясеі. «Звязда» таксама гатова аказаць маральную падтрымку. Таму і друкуем мы рахунак, на які ўсе, хто жадае (мо знойдуцца ў свеце бізнесу багатыя случчане ці нават вясейцы?), могуць пералічыць сродкі: **разліковы рахунак 3015205440015, код 921 у Слуцкім аддзяленні Аграпрамбанка.** Адгукніцеся, людзі добрыя, людзі шчодрыя, людзі духоўна багатыя!

(Заканчэнне на 3-й стар.)

**КУРСЫ АБМЕНУ НАЯЎНЫХ ВАЛЮТ У КАМЕРЦЫЙНЫХ БАНКАХ І АФІЦЫЙНЫ КУРС, УСТАНОЎЛЕНЫ НАЦЫЯНАЛЬНЫМ БАНКАМ НА 10 ЛЮТАГА 1998 г. (па стану на 15.00)**

| Назва банка | USD | | DM | | RUR | | Тэлефон для даведак |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Купля | Продаж | Купля | Продаж | Купля | Продаж | |
| Мінск (0-17) | | | | | | | |
| Белкомбанк | 42700 | 44000 | 23700 | 24300 | 7100 | 7280 | 227-6798 |
| Белкоопбанк | 43300 | 44000 | 23800 | 24300 | 7100 | 7250 | 226-8544 |
| Нацыянальны банк РБ (курс для безнаяўных разлікаў) | 32060.00 | | 17707.82 | | 5300.00 | | Курс на 6.02.1998 |
| Цэнтрабанк Расіі | 6.0430 | | 3.3276 | | 10000 BLR 1.3880 | | |
| пазабіржавы міжбанкаўскі курс | 43500 | 43550 | 23997 | 24031 | 7198 | 7209 | |

*На працягу дня ўстаноўленыя курсы могуць мяняцца, курсы галаўнога ўпраўлення банка могуць неістотна адрозніваца ад курсаў, устаноўленых у абменных пунктах. Інфармацыя атрымана ад галаўных упраўленняў негандлёвых аперацый адпаведных банкаў.*

**Агенцтва ГРАЎЦОВА.**

Праблема

# МАЛОЧНЫЯ РЭКІ З КІСЕЛЬНЫМІ БЕРАГАМІ,

## альбо Што ўмяшчае ў сябе мінімальны спажывецкі бюджэт

**Калі тлумачыць, што ўяўляе сабой мінімальны спажывецкі бюджэт, то трэба ўявіць вельмі тоўсты партманет з шасцю кішэнькамі-аддзеламі: у першым — грошы на харчаванне, потым — на адзежу, абутак, бялізну, на культурна-бытавыя і гаспадарчыя патрэбы, на прадметы санітарыі і гігіены, лекі, на аплату жылля і камунальных паслуг, на «бытоўку» і транспарт. З такіх затрат, дарэчы, складаецца кожны сямейны бюджэт. Прычым затраты гэтыя разлічаны па мінімуму. На тое ён і мінімальны бюджэт, каб усе тавары і паслугі набываліся ў абрэз і па самых нізкіх цэнах.**

У Савецкім Саюзе ўсе матэрыялы, што датычыліся ўзроўню жыцця, былі схаваныя пад грыфам «сакрэтна» (да 1988 года). Для службовага карыстання па даходах насельніцтва «мяжа малазабяспечанасці» (існаваў у тыя часы і такі тэрмін) вызначалася прыблізна. Часы, мабыць, былі іншыя. Так, напрыклад, адны і тыя ж лічбы ў розных рэгіёнах Саюза маглі быць зусім розныя — у 1988 годзе ў рэспубліках Сярэдняй Азіі і Казахстане афіцыйная мяжа малазабяспечанасці складала 50 рублёў, а ў Прыбалтыцы — 100. Згодна з данымі статыстыкі, у той час колькасць грамадзян, якія былі аднесены да ўзроўню даходаў 50 рублёў, складала толькі 2,9 працэнта, каля 10 працэнтаў насельніцтва мелі даходы ад 50 да 70 рублёў. Аднак вызначыць у той час сапраўдныя памеры беднасці было немагчыма — не існавала навукова абгрунтаваных дакладных распрацовак.

У нашай дзяржаве яшчэ ў 1992 годзе быў прыняты адпаведны закон аб фарміраванні і выкарыстанні мінімальнага спажывецкага бюджэту. Уводзілася паняцце МСБ, за якім хаваліся расходы на набыццё набораў тавараў і паслуг для забеспячэння асноўных фізіялагічных патрэб чалавека. Чаму неабходны гэты паказчык? «Ён выкарыстоўваецца як сацыяльны нарматыў, — тлумачыць загадчык аддзела сацыяльных нарматываў і ўзроўню жыцця Міністэрства працы Тамара Рак. — Падобныя лічбы не абазначаюць, што менавіта такія зараз у нас даходы, яны прымяняюцца для прагназіравання змянення ўзроўню жыцця, далейшага развіцця сістэмы сацыяльнай абароны насельніцтва, самых «крытычных» (у сэнсе даходаў) груп, а таксама для вызначэння мінімальных памераў аплаты працы, пенсій, дапамог, стыпендый. Але на «мінімалку» МСБ уплываць сёння не можа — нерэальна ўстанавіць адпаведны парытэт».

Мінімальны спажывецкі бюджэт сярэднестатыстычнага беларускага грамадзяніна ў цэнах снежня 1997 года быў роўны 2.286.699 рублям. Сярэднестатыстычная заработная плата знаходзіцца прыкладна на такім жа ўзроўні. Ёсць некалькі галін народнай гаспадаркі, дзе заробкі меншыя, чым у сярэднім па Беларусі. Большасць з нас, як бачна, жыве на ўзроўні забеспячэння сваіх фізіялагічных патрэб, па мінімуму. Хаця ў лічбы МСБ уваходзяць, як гаварылася вышэй, не толькі «харчовая карзінка», але і затраты на іншыя патрэбы. Але ж менавіта на харчаванне неабходна выдаткоўваць прыкладна палову мінімальнага спажывецкага бюджэту (ад 44,7 да 60,5 працэнта ў залежнасці ад групы насельніцтва).

Асноўнай дэмаграфічнай групай (усяго іх 18) пры разліках МСБ з'яўляецца сям'я з чатырох чалавек. Менавіта гэты паказчык быў зафіксаваны падчас апошняга перапісу насельніцтва ў 1989 годзе — тады сярэднестатыстычная «ячэйка грамадства» складалася з 3,3 чалавека. У сям'ю ўваходзяць (тут таксама лічбы вызначаны на падставе статыстычных даных) — мужчына і жанчына (абодва працаздольнага ўзросту), хлопчык трынаццацігадовага і дзяўчынка — сямігадовага ўзросту. Сумарны мінімальны спажывецкі бюджэт такой сям'і ў цэнах снежня 1997 года складаў 9.146.796 рублёў. Калі ўлічваць той факт, што ў працаздольным узросце знаходзяцца толькі бацькі, то іх заробкі павінны быць прыкладна роўныя 4.573.398 рублёў. Гэта амаль у два разы больш за сярэднестатыстычныя памеры заработнай платы ў народнай гаспадарцы Беларусі на той жа перыяд. Атрымліваецца, што працаздольныя бацькі могуць забяспечыць толькі свае фізіялагічныя патрэбы. Або размеркаваць свае заробкі на харчаванне ўсёй сям'і, пры гэтым значна ўрэзаўшы выдаткі на транспарт, аплату кватэры і г. д. Рэаліі?

Несупадзенне лічбаў у штодзённым жыцці і на паперы можна тлумачыць па-рознаму. Як варыянт: МСБ — абсалютны паказчык, да якога павінны імкнуцца. Але і ён скіраваны толькі на падтрыманне фізіялагічных патрэб, да таго ж мінімальных...

Адпаведна апошнім лічбам, прыведзеным Міністэрствам працы, у сярэднім па мінімуму чалавек штомесячна на адзенне, бялізну, абутак павінен выдаткоўваць 418.465 рублёў, прадметы культурна-бытавога і гаспадарчага прызначэння — 144.062, на санітарна гігіенічныя рэчы і лекі — 61.740, на аплату жылля і камунальных паслуг — 125.768, бытавых паслуг і транспарту — 80.034. Такая раскладка нашага жыцця. Праўда, дзеля справядлівасці, айчынная «харчовая карзінка» выглядае больш перакаканаўча, чым тая ж расійская. Па ўсіх жа асноўных паказчыках абыходзім суседнюю дзяржаву — па муцэ, бульбе, асабліва па мясу. У расійскай «карзінцы» дзённае расходаванне свініны, напрыклад, вызначана ў 4 грамы, у нас — у 52, ялавічыны — у 13 і 32, сала — у 2 і 30 грамаў адпаведна. Прычым такая сітуацыя назіраецца амаль па ўсіх пунктах.

Нядаўна даведаўся пра рацыён зняволеных у царскіх турмах Расіі. Вось дзе «пражытачны мінімум»! Па мясу ў царскай турме (у нядзелю) і на сталах беларусаў (у адпаведнасці з сацыяльным нарматывам) сітуацыя амаль аднолькавая — тыя ж 30 грамаў сала ў дзень, крыху больш за 100 грамаў мяса рознага кшталту. Хлеба белага і чорнага нашым суайчыннікам прапануецца 330 грамаў, а ў зняволеных «паёк» складаў 819 грамаў, праўда, толькі чорнага. Розных круп і макароны ў турме выдзялялася 318 грамаў, сённяшняму беларусу па мерках МСБ прапануецца 48. Так што гэта нават даволі прыблізнае параўнанне, харчовага набору катаржнікаў і нашых «мінімальных» патрэб яўна не на карысць нашых сугрупадзян.

Дарэчы, пра расійскую «карзінку». У суседняй дзяржаве тэрміна «мінімальны спажывецкі бюджэт» няма ўвогуле, там карыстаюцца паняццем «пражытачны мінімум». У Беларусі існуе базавы нарматыў аднясення грамадзян да катэгорыі маламаёмных. Гэты паказчык роўны 60 працэнтам мінімальнага спажывецкага бюджэту. Пры падліках за аснову бярэцца сярэднямесячны душавы паказчык за папярэдні квартал. Робіцца гэта для вызначэння катэгорыі маламаёмных людзей і аказання ім неабходнай матэрыяльнай дапамогі. Пры кожным выканкаме створаны нават адпаведныя камісіі для выканання падобнай працы. Падтрымка насельніцтва, якое мае мізэрныя даходы, праводзіцца, канешне, у індывідуальным парадку — ацэньваецца не толькі іх штомесячная зарплата, пенсія, стыпендыя і г. д., але і ўвогуле ўся маёмасць. Памер дапамогі (як і перыядычнасць яе аказання) залежыць у рэшце рэшт і ад наяўнасці неабходных сродкаў у мясцовым бюджэце. Базавы нарматыў для вызначэння маламаёмных людзей носіць пакуль рэкамендацыйны характар. Магчыма, сітуацыя зменіцца пасля прыняцця закона аб пражытачным мінімуме — Міністэрствам працы адпаведная канцэпцыя (дзе акрэслены асноўныя напрамкі ўдасканалення сацыяльных нарматываў і прапанаваны план іх рэалізацыі) накіраваны на разгляд у Савет Міністраў. Так што заканадаўчае афармленне падтрымкі маламаёмных людзей — справа часу.

Толькі вось калі ўжо настане такая пара, калі ўвогуле тэрміны кшталту «мінімальны спажывецкі бюджэт» і «пражытачны мінімум» будуць выглядаць рэліктамі з мінулага, сёння сказаць цяжка. Зараз аб такіх часах можна хіба што толькі марыць.

**Мікалай ЛІТВІНАЎ.**

**Летась літаральна кожны працоўны дзень забіраў жыццё аднаго і назаўсёды рабіў інвалідам прыкладна двух чалавек. Між тым страта кожнага працаздольнага грамадзяніна абыходзіцца дзяржаве не так ужо і танна — каля 75 тысяч долараў ЗША.**

# НА «ПРАЦОЎНЫМ ФРОНЦЕ» БЕЗ ПЕРАМЕН?

### Менш, але...

Паводле папярэдніх даных дзяржаўнай інспекцыі працы, за мінулы год у Беларусі пры непасрэдным выкананні службовых абавязкаў пацярпелі амаль дванаццаць з палавінай тысяч чалавек. Статыстыка здарэнняў з цяжкім зыходам таксама даволі дакладная — загінулі 305 і пакалечыліся 733 грамадзяніна. Дзеля справядлівасці, гэта крыху менш, чым пазалетась, калі лічбы былі адпаведна 312 і 777. Аднак гэты невялікі зрух наўрад ці можа даць падставу для аптымістычнай высновы. Змяншэнне колькасці няшчасных выпадкаў калі і адбылося, то толькі ў трох рэгіёнах — Гомельскай і Мінскай абласцях, а таксама ў сталіцы. У той жа час Віцебшчына, Магілёўшчына, Брэстчына і нават, як лічылася, найбольш удачлівая ў гэтым сэнсе Гродзеншчына далі рост. Акрэсліліся і сумныя «лідэры» сярод раёнаў. Скажам, у 1997 годзе на Пастаўшчыне загінула адразу 8 чалавек (што, дарэчы, больш чым у такіх буйных гарадах, як Гродна і Баранавічы ўзятых разам), 5 смяротных выпадкаў было адзначана ў Салігорскім раёне, па 4 — у Гомельскім, Ваўкавыскім, Карэліцкім, Шчучынскім, Лагойскім і Крычаўскім. Што да асобных галін, то летась найбольш істотны рост аказаўся ў лясной гаспадарцы, лёгкай прамысловасці, войску, а таксама аграрапрамысловым комплексе — сёння менавіта на вёску прыпадае ўжо амаль кожны другі выпадак вытворчай смяротнасці ў краіне.

### «Дробязі»

На першы погляд, здавалася б, і дробязі — у адных месцах не хапае сродкаў індывідуальнай абароны, у другіх вырашылі «эканоміць» на інжынеры па тэхніцы бяспекі, у трэціх — рабочых не забяспечылі спецадзеннем. Але вынік усяго гэтага, без перабольшання, можна лічыць трагічным, бо, як сцвярджаюць спецыялісты па ахове працы, да 70 працэнтаў усіх няшчасных здарэнняў на працы тлумачыцца толькі арганізацыяй вытворчасці.

Другой не менш значнай прычынай траўматызму можна назваць працоўную дысцыпліну, дакладней — яе адсутнасць. Калі шчыра, некалькі гадоў таму існавала думка, што рынчныя адносіны і непазбежнае беспрацоўе зробяць людзей больш адказнымі. Але «цуда» не адбылося, і зараз, згодна з афіцыйнай статыстыкай, ці не кожны другі пацярпелы на вытворчасці знаходзіўся на добрым падпітку.

Нарэшце, варта колькі слоў сказаць пра наступнае. Можна колькі заўгодна спасылацца на Германію, у якой дагэтуль дзе-ніздзе паспяхова выкарыстоўваецца амаль што часоў першай сусветнай вайны абсталяванне. Але наўрад ці ёсць сэнс адмаўляць, што састарэлае абсталяванне значна павялічвае той самы «фактар рызыкі». Разам з тым становішча з заменай адпрацаванай тэхнікі ў краіне пагаршаецца з кожным годам, і калі пачнуцца якія-небудзь адчувальныя перамены — можна хіба толькі здагадвацца.

### «Пернік» ці «бізун»?

Летась з-за парушэнняў патрабаванняў тэхнікі бяспекі спынялася работа 10 прадпрыемстваў, 144 цэхаў, 671 вытворчага ўчастка і 24 тысяч адзінак абсталявання, па матэрыялах дзяржаўных інспектараў працы 61 адказная асоба была звалена ад займаемай пасады, а 44 увогуле прыцягнуты да крымінальнай адказнасці. Лічбы як быццам уражваюць. Аднак не сакрэт, што летась праверкі (а значыць і санкцыі) закранулі толькі 16 тысяч прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў. Па вялікаму рахунку, гаворка аб тым, што дзевятнаццаць з дваццаці суб'ектаў гаспадарання проста засталіся па-за полем зроку.

Зрэшты, наўрад ці трэба шукаць выйсце толькі ў рэпрэсіўных мерах. Як стала вядома, зараз амаль падрыхтаваны праект закона аб страхаванні ад няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў. [illegible] паказвае вопыт суседніх дзяржаў, дае немалы плён.

Бяда толькі, што адказ на пытанне, як хутка пачне працаваць новая сістэма, пакуль не ў стане даць ніхто. Як вынік, узнікаюць пэўныя сумненні, тым больш, што сумны прэцэдэнт тут ужо ёсць. Дастаткова прыгадаць хаця б вядомую акалічнасць: Беларусь застаецца адзінай у СНД краінай, у якой дагэтуль не прыняты нават Закон аб ахове працы.

**Сяргей ГРЫБ.**

# ПАСПРЫЯЕ ЭКСПАРТУ

**Добрая навіна для тых, хто ў сваіх дзелавых стасунках мае справу з замежжам: цяпер у глыбінях рыначных віроў будзе каму «падаслаць саломку».**

Страхаваннем рызык, звязаных са знешнеэканамічнай дзейнасцю, зоймецца спецыяльна створаная дзяржаўная кампанія «Белдзяржзнешстрах» — даччыная арганізацыя Белдзяржстраха. Яе асноўная задача — абарона эканамічных інтарэсаў дзяржавы, прамысловых прадпрыемстваў і іншых суб'ектаў гаспадарання пры ажыццяўленні экспартна-імпартных аперацый.

Дырэктарам Беларускай дзяржаўнай арганізацыі па страхаванню рызык, звязаных са знешнеэканамічнай дзейнасцю, Савет Міністраў РБ прызначыў **Вячаслава Балібока**. Чытачы «Звязды» ведаюць Вячаслава Дзмітрыевіча як аднаго з пастаянных аўтараў нашай газеты. Віншуем, жадаем поспехаў і разлічваем на далейшае супрацоўніцтва.

**Кар. «Звязды».**

**(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)**

**— А як выглядае сёння ўрадавы ганец, які курсіруе паміж Мінскам і сталіцамі іншых дзяржаў?**

— Змяніліся адлегласці, скорасці, але па-ранейшаму паведамленне патрэбна дастаўляць хутка, захоўваючы яго сакрэтнасць. Сёння гэтай справай заняты супрацоўнікі Міжурадавай фельдсувязі — вопытныя, спецыяльна падрыхтаваныя афіцэры ўнутранай службы. За пяць гадоў з часу падпісання кіраўнікамі ўрадаў СНД дамоўленасці аб Міжурадавай фельдсувязі намі дастаўлена каля 3,5 мільёна адзінак карэспандэнцыі. Усё гэта дзякуючы садзейнічанню з боку міністра сувязі Рэспублікі Беларусь У. Ганчарэнкі — у выніку нашага супрацоўніцтва ва ўсіх абласцях Беларусі бесперабойна працуюць аддзелы фельдсувязі.

Праца фельдсувязістаў заўжды застаецца пад увагай Выканаўчага камітэта СНД, паколькі яна з'яўляецца часцінкай агульных намаганняў па фарміраванню інфармацыйнай прасторы Садружнасці. Яна дапамагае мацаваць узаемаадносіны паміж краінамі ў галіне палітыкі і эканомікі, забяспечвае абарону дзяржаўных сакрэтаў.

# ХУТКА, САКРЭТНА. З РУК У РУКІ

**— А як выглядае само выкананне задання, як дзейнічаюць фельдсувязісты ў розных абставінах?**

— Даволі празаічна і поўнасцю ў межах агульнавядомых законаў. Пошту мы атрымліваем не толькі ад органаў дзяржаўнай улады, кіравання, сілавых структур, але і ад іншых арганізацый (незалежна ад формаў іх уласнасці), з якімі заключаны дагавор аб супрацоўніцтве.

Пошту вязуць узброеныя супрацоўнікі ў вайсковай форме. Ад'язджаючы ў далёкае замежжа, фельдсувязісты пераапранаюцца ў звычайнае цывільнае адзенне, а зброю, на жаль, пакінуць у падраздзяленні: паездкі часам бываюць даволі небяспечныя — нашы маршруты пралягаюць у тым ліку і праз «гарачыя» рэгіёны. Прыходзіцца сустракацца і з айчыннымі ды замежнымі прадстаўнікамі так званага «чыгуначнага рэкету» — асабліва на ўчастку дарогі паміж Варшавай і Франкфуртам-на-Одэры.

Гэтымі днямі адбылося чарговае пасяджэнне Каардынацыйнага савета міжурадавай фельдсувязі. Прадстаўнікі краін СНД, органаў улады Беларусі сабраліся разам, каб прааналізаваць дзейнасць спецсувязі за мінулы год, выпрацаваць новыя дакументы. На гэтым пасяджэнні я запытаўся ў дырэктара Дзяржаўнай фельдслужбы пры ўрадзе Расійскай Федэрацыі генерал-маёра Віктара Солкіна пра яго ўражанні аб дзейнасці беларускіх калег.

— Я шчыра сведчу, — адказаў ён, — што, нягледзячы на розныя памеры нашых службаў, беларусы не толькі не адсталі ў прафесіянальным росце, але ў некаторых справах крочаць нават наперадзе расіян. Напрыклад, беларускія фельдсувязісты ўзялі на сябе выкананне функцый, якія ў Расіі належаць асобнай дыпламатычнай пошце пры Міністэрстве замежных спраў. Праца гэта звышадказная, але ў Мінску з ёй спраўляюцца на «выдатна». Наогул, дзейнічаем пасуседску: зладжана, з поўным узаемаразуменнем.

Такая вось яна, малавядомая і зусім нябачная збоку служба. У любы час сутак на аўтамабілях, цягніках, самалётах яе супрацоўнікі хутка і дакладна дастаўляюць спецпошту. Расказваюць, што аднойчы на высокім узроўні абмяркоўвалі пытанне: ці не ўстарэла фельдсувязь сёння, у час спадарожнікавай сувязі і камп'ютэрных сродкаў перадачы і шыфроўкі інфармацыі? Дыспут выйграў прадстаўнік фельдсувязі, які дастаў з кішэні старыя акуляры і, як прыклад, прапанаваў сваім апанентам: а вы перадайце вось гэтыя акуляры з дапамогай хвалёных спадарожнікаў і камп'ютэраў на другі бок кантынента, але каб усё было хутка, сакрэтна, з рук у рукі!

**Яўген ПЯСЕЦКІ.**

***На здымках:*** *— Зверым нашы гадзіннікі, — кажуць кіраўнікі фельдслужбаў генерал В. Солкін з Масквы і падпалкоўнік С. Кубар з Мінска; знак Міжурадавай фельдсувязі — узнагарода за бездакорную службу; афіцэры А. Шурыгін і В. Рунцоў апрацоўваюць інфармацыю перад яе адпраўкай.*

## «Сужыцель» і «муж» — у юрыспрудэнцыі розныя паняцці

Я жыву з адной жанчынай ужо 27 гадоў, мы разам вядзём сумесную гаспадарку і, нягледзячы на тое, што наш шлюб не зарэгістраваны, я лічу яе сваёю жонкаю. Аднак, калі мне спатрэбілася ў гарсавеце даведка для атрымання, як удзельніку Вялікай Айчыннай вайны, пэўных ільгот, у ёй напісалі, што я з'яўляюся не мужам сваёй жонкі, а яе «сужыцелем». Акрамя таго што я лічу такую фармулёўку вельмі крыўднай, высветлілася таксама, што ў маім выпадку льготы на жонку не распаўсюджваюцца. У сувязі з гэтым у мяне да вас пытанне, ці можна мяне называць «сужыцелем», калі я знаходжуся ў грамадзянскім шлюбе, і ці існуе ўвогуле тэрмін «сужыцель»?

**Мікалай Д.**, Гродзенская вобл.

Як растлумачылі нам у адным са сталічных ЗАГСаў, грамадзянскі, ці царкоўны шлюб у нашай краіне дзяржаўнымі органамі не прызнаецца: законным лічыцца толькі шлюб, зарэгістраваны ў органах запісу актаў грамадзянскага стану. Калі ж шлюб афіцыйна не зарэгістраваны, то нават сумесна пражытыя двума людзьмі гады не даюць ім такіх правоў і прывілей, якія маюць сапраўдны муж і жонка. У тым ліку і маёмасных.

Што датычыцца тэрміна «сужыцель», то яго існаваннем мы абавязаны міліцэйскім пратаколам, адкуль яно і трапіла ў агульны лексікон. Але як бы абразліва яно ні гучала, пакуль замены яму не існуе, і таму яго выкарыстоўваюць ва ўсіх дакументах. Такім чынам, для таго, каб на жанчыну, з якой вы жывяце, распаўсюдзіліся неабходныя льготы, ад вас патрабуецца ўсяго толькі зарэгістравацца з ёй шлюб. У гэтым выпадку яна будзе абаронена нават пасля вашай смерці.

## Добра, калі цёпла ў кватэры, а не ў свеце

Зараз шмат гавораць аб агульным пацяпленні, маўляў, тэмпература на Зямлі з кожным годам павялічваецца. Дарэчы, назіраючы нават за надвор'ем Беларусі ў апошнія гады, пачынаеш гэтаму верыць. «Пытальнік», што чакае нас наперадзе?

**Міхаіл ШЫМУК**, Ліда.

Мы не дажывём, а вось дзяцей шкада. Калі ж сур'ёзна, павелічэнне сярэднясусветнай тэмпературы рэгістравалася не толькі ў апошнія гады, але і значна раней — каля 40-х, потым у 60-я гады, чарговы тэмпературны ўсплёск адбыўся ў сярэдзіне 80-х, затым — у пачатку 90-х гадоў. Цяпер ужо вучоныя сцвярджаюць, што глабальнае пацяпленне клімату з'яўляецца рэальнасцю. Да павелічэння тэмпературы на Зямлі вядуць растучыя выкіды ў атмасферу вуглякіслага газу і прамысловых газаў. Яны прыводзяць да ўзмацнення так званага «парніковага эфекту». Напрыклад, японскія эксперты падлічылі, што калі выкіды шкодных рэчываў падвояцца, то сярэдняя тэмпература на японскіх астравах праз 70 гадоў вырасце на 2-3 градусы. Узровень вады ў акіяне ўзнімецца, затопіць берагавую лінію, таму давядзецца эвакуіраваць больш як 4 мільёны чалавек.

Вучоныя мяркуюць, што могуць змяніцца і акіянскія цячэнні. Напрыклад, Гальфстрыма, які «абагравае» Еўропу. Тады тэмпература ў Дубліне знізіцца да 10 градусаў.

Найбольш забруджваюць атмасферу зараз ЗША, на долю якіх прыпадае пятая частка ўсіх шкодных выкідаў краін свету. Найменшыя паказчыкі ў гэтай сумнай статыстыцы — у краін «трэцяга свету».

**Васіль НЕКРАШЭВІЧ, намеснік міністра па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю і прыватызацыі Рэспублікі Беларусь:**

# «РАЗДЗЯРЖАЎЛЕННЕ МЫ ІМКНЁМСЯ ПРАВОДЗІЦЬ БЕЗ СПЕШКІ. ТЫМ НЕ МЕНШ, УЖО ЗАРАЗ НА РЭФАРМІРАВАНЫХ ПРАДПРЫЕМСТВАХ ПРАЦУЕ КАЛЯ 24 ПРАЦЭНТАЎ АД ЗАНЯТЫХ У ДЗЯРЖАЎНЫМ СЕКТАРЫ ЭКАНОМІКІ»

**Дзяржаўная палітыка рэфарміравання эканомікі ў Беларусі накіравана на станаўленне новых прынцыпаў узаемаадносінаў дзяржавы і прадпрыемстваў. Прынцыповая пазіцыя кіраўніцтва краіны ў пытаннях рэфарміравання ўласнасці, як вядома, зыходзіць з неабходнасці павышэння эфектыўнасці вытворчасці на аснове правядзення паэтапных і збалансаваных рэформаў, якія максімальна выключаюць павелічэнне сацыяльнай напружанасці ў грамадстве.**

**Якія праблемы ўзнікаюць на гэтым шляху? Як будзе весціся ў бліжэйшы час раздзяржаўленне і прыватызацыя дзяржаўнай маёмасці? Пра гэта — гутарка з намеснікам міністра па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю і прыватызацыі Рэспублікі Беларусь Васілём НЕКРАШЭВІЧАМ.**

**— Васіль Фёдаравіч, як вядома, працэс інстытуцыянальных пераўтварэнняў у Беларусі пачаўся амаль сем гадоў таму. Гэты час характэрны тым, што ў асноўным была створана заканадаўчая база для рэфарміравання адносінаў уласнасці. Але ён паказаў, што на гэтым шляху існуе і шмат праблем...**

— Практыка раздзяржаўлення і прыватызацыі сапраўды паказала, што схема інстытуцыянальных пераўтварэнняў, якая дзейнічала ў 1991—1994 гадах, не ўлічвала ўзрастаючае ўздзеянне знешніх фактараў рыначных пераўтварэнняў на сфарміраваную эканоміку і структуру народнай гаспадаркі; адмоўна адбіліся на гэтым і вынікі разрыву эканамічных і гаспадарчых сувязяў, а таксама недастатковыя механізмы абароны членаў працоўных калектываў прадпрыемстваў пры рэфарміраванні прадпрыемстваў.

Таму пунктам адліку ўдасканалення працэсу рэфарміравання, так званага трэцяга этапа, мы лічым 1995 год, калі быў прыняты Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Аб мерах па ўдасканаленню рэфарміравання дзяржаўнай маёмасці».

**— Вядома, што ў адпаведнасці з гэтым дакументам была праведзена праверка законнасці адчужэння маёмасці больш чым на 2 тысячах прадпрыемстваў...**

— Гэта было зроблена не толькі з мэтай выяўлення парушэнняў і пакарання вінаватых, але і аналітычных прапрацовак і выпрацоўкі мераў, накіраваных на абарону інтарэсаў дзяржавы, суб'ектаў гаспадарання і інвестараў. Напрыклад, са студзеня 1996 г. па цяперашні час пры правядзенні Міндзяржмаёмасцю праверак дзяржаўных прадпрыемстваў і арганізацый выяўлены ўрон ад недаацэнак асноўных сродкаў, заніжэння кошту адчужанай маёмасці, утойвання ад уліку асноўных фондаў, недабору арэнднай платы і запазычанасці па арэндных плацяжах у суме больш за 40,0 млрд. рублёў. З іх аднаўлена па ўліку і спагнана больш за 30 млрд. рублёў. Гэтая работа працягваецца.

Акрамя таго павялічана доля дзяржавы ў пяці камерцыйных банках у памеры 82 млрд. рублёў, а таксама праіндэксаваны долі дзяржаўных прадпрыемстваў у статутных фондах камерцыйных банкаў. Вельмі важна, што створаны банк даных аб структуры і кошце маёмасці прадпрыемстваў. Гэта, дарэчы, дазволіла распачаць фарміраванне Рэестра дзяржаўнай уласнасці Рэспублікі Беларусь, удакладніць структуру і кошт замацаванай за падведамнымі прадпрыемствамі дзяржаўнай маёмасці.

**— Прынятыя нарматыўныя дакументы таксама дазволілі адначасовае правядзенне рэструктурызацыі прадпрыемстваў, стварэнне холдынгаў. Але самае галоўнае, на мой погляд, што ў адпаведнасці з імі заснавальнікамі акцыянернага таварыства, якое ствараецца на базе дзяржаўных прадпрыемстваў, акрамя дзяржавы могуць быць інвестары.**

— У тым ліку замежныя, якія ўнясуць грашовыя ці маёмасныя ўклады ў статутны фонд адкрытага акцыянернага таварыства, створанага на базе дзяржаўнага прадпрыемства, а таксама крэдыторы рэарганізаванага прадпрыемства, якія далі згоду на ўключэнне сум выдадзеных імі крэдытаў у статутны фонд ствараемага акцыянернага таварыства з выдачай ім акцый гэтага таварыства. Трэба адзначыць і іншыя прынцыповыя рашэнні, якія прадугледжваюць: перадачу ў давернае кіраванне юрыдычным і фізічным асобам акцый, якія належаць дзяржаве, перадачу пад залог, ва ўладанне і кіраванне акцый акцыянерных таварыстваў крэдыторам на перыяд пагашэння крэдыторскай запазычанасці былога суб'екта гаспадарання з наступным выкупам крэдыторамі гэтых акцый, а таксама правядзенне другой і наступных эмісій акцый да поўнага выкупу дзяржаўнага пакета акцый першай эмісіі. Інвестыцыі ад такой эмісіі накіроўваюцца напрамую ў статутны капітал акцыянернага таварыства.

**— Добра, Васіль Фёдаравіч. Калі ж гаварыць аб нейкіх паказчыках у сферы раздзяржаўлення, то тут наша краіна выглядае, мякка кажучы, не вельмі прывабна. Мяркую па лічбах. У нас рэфарміравана 18 працэнтаў дзяржаўных прадпрыемстваў, у Расіі — каля 55, Літве — 57, Латвіі — 46 працэнтаў.**

— Мы імкнёмся праводзіць гэты працэс без спешкі, з разлікам на будучае. Тым не менш, у рэспубліцы рэфарміравана 2488 прадпрыемстваў, з іх 1776 аб'ектаў камунальнай і 712 — рэспубліканскай уласнасці. Дзве трэці з іх — 1580 аб'ектаў — прададзены на аўкцыённых, конкурсных таргах ці выкуплены працоўнымі калектывамі і 908 прадпрыемстваў пераўтвораны ў акцыянерныя таварыствы. Агульная колькасць працуючых на рэфарміраваных за ўвесь перыяд прадпрыемствах складае больш за 580 тысяч чалавек, ці каля 24 працэнтаў ад занятых у дзяржаўным сектары эканомікі.

Актывізаваўся працэс рэфарміравання дзяржаўнай уласнасці ў сферы паслуг — на прадпрыемствах гандлю, грамадскага харчавання і бытавога абслугоўвання, якія з'яўляюцца ў адпаведнасці з дзяржаўнай праграмай раздзяржаўлення і прыватызацыі першачарговымі аб'ектамі прыватызацыі. Іх удзельная вага ў агульнай колькасці рэфарміраваных прадпрыемстваў у гэтых галінах складае каля 48 працэнтаў. У адпаведнасці з Мемарандумам аб узаемаразуменні паміж урадам Рэспублікі Беларусь і Сусветным банкам прыватызацыя гэтых аб'ектаў будзе ў асноўным завершана ў 1999 годзе. Але гэта не значыць, што дзяржава як акцыянер цалкам страціць свае долі ў статутных фондах такіх акцыянерных таварыстваў.

Больш нізкія тэмпы прыватызацыі ў вядучых галінах эканомікі — прамысловасці, будаўніцтве, транспартным комплексе — тлумачацца тым, што прыватызацыі шэрагу буйных і сярэдніх прадпрыемстваў гэтых галін павінна папярэднічаць працяглая падрыхтоўчая работа па іх рэструктурызацыі і санацыі, якая патрабуе значных фінансавых укладанняў, у тым ліку і з боку дзяржавы, якіх недастаткова на гэтыя мэты.

У мэтах плаўнага пераходу буйных дзяржаўных прадпрыемстваў у рэжым работы адкрытых акцыянерных таварыстваў з доляй дзяржавы ў іх разам з Сусветным банкам распрацоўваецца праграма рэструктурызацыі, прыватызацыі дзяржаўных прадпрыемстваў на пачатковым этапе з колькасцю занятых ад 500 да 2000 чалавек. Гэтая работа будзе працягнута і на больш буйных прадпрыемствах.

**— Дарэчы, вядома, што ўраду ўнесены на разгляд праект Дэкрэта «Аб раздзяржаўленні і прыватызацыі дзяржаўнай уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь». Для чаго ён патрэбны?**

— Для ўпарадкавання працэсу раздзяржаўлення і прыватызацыі ў наступныя гады. Ён прадугледжвае ў далейшым раздзяржаўленне і прыватызацыю дзяржаўных прадпрыемстваў са згоды працоўных калектываў, і толькі з мэтай павышэння эфектыўнасці іх работы. Што датычыцца неэфектыўна працуючых дзяржаўных прадпрыемстваў, якія знаходзяцца ў рэспубліканскай уласнасці, дык у такім выпадку ініцыятарам рэфарміравання такіх прадпрыемстваў можа выступаць Савет Міністраў па прапановах галіновых міністэрстваў, а дзяржаўных прадпрыемстваў, якія знаходзяцца ў камунальнай уласнасці, — выканкамы мясцовых Саветаў. У выпадку прыняцця гэтага Дэкрэта прэзідэнта спатрэбіцца змяніць шэраг артыкулаў закона «Аб раздзяржаўленне і прыватызацыі ў Рэспубліцы Беларусь», і адпаведныя прапановы па гэтых пытаннях будуць унесены на разгляд парламента.

**— Што ж маецца на ўвазе пад раздзяржаўленнем дзяржаўнай уласнасці і якімі шляхамі потым будзе весціся прыватызацыя, у прыватнасці, пакетаў акцый акцыянерных таварыстваў, створаных на базе дзяржаўных прадпрыемстваў?**

— Трэба ўсвядоміць, што частка дзяржаўных прадпрыемстваў яшчэ доўга будзе існаваць у выглядзе казённых, унітарных прадпрыемстваў. Пераўтварэнне дзяржаўных прадпрыемстваў у адкрытыя акцыянерныя таварыствы аб'ектыўна неабходнае, найперш, дзеля пабудовы сацыяльна арыентаванай эканомікі. Раздзяржаўленне прадпрыемстваў праз акцыяніраванне неабходна правесці таксама для таго, каб зрабіць інвентарызацыю маёмасці дзяржаўных прадпрыемстваў, удакладніць фінансы, разабрацца з запазычанасцямі, а таксама ўзмацніць кантроль за дзейнасцю выканаўчых дырэкцый такіх пераўтвораных дзяржаўных прадпрыемстваў. Бо ў статутныя фонды будзе ўключана толькі наяўная маёмасць і будуць выяўлены ўсе негатыўныя моманты па яе ўліку і эксплуатацыі прадпрыемствамі.

Пры стварэнні адкрытых акцыянерных таварыстваў ствараюцца карпаратыўныя органы кіравання акцыянернага таварыства. Гэта праўленне таварыства, якому падсправаздачная выканаўчая дырэкцыя, а праўленне і прымаемыя ім рашэнні кантралююцца сходам акцыянераў. На пачатковым этапе ў такіх таварыствах дзяржаве належыць значная доля акцый, а значыцца на сходзе акцыянераў і праўленняў прадстаўнікі дзяржавы могуць значна ўплываць на рашэнні гэтых органаў і праводзіць дзяржаўную прамысловую палітыку, якая фарміруецца галіновымі міністэрствамі.

Акрамя таго ў акцыянерных таварыствах ствараюцца рэвізійныя камісіі, якія кантралююць усе сферы дзейнасці выканаўчай дырэкцыі і праўлення, і пры ўвядзенні прадстаўнікоў дзяржавы са спецыялістаў галіновых міністэрстваў ажыццяўляецца кантроль гаспадарчай дзейнасці такіх таварыстваў, інфармуюцца сходы акцыянераў для прыняцця неабходных рашэнняў, якія забяспечваюць інтарэсы дзяржавы і акцыянераў.

У дзяржавы таксама з'яўляцца магчымасці продажу на інвестыцыйных конкурсах пакетаў акцый патэнцыяльным інвестарам для аднаўлення парушаных сувязяў з сумежнымі пастаўшчыкамі матэрыялаў, камплектуючых. Гэта дазволіць на новай эканамічнай аснове ствараць міждзяржаўныя фінансава-прамысловыя групы і сумесныя прадпрыемствы. Напрыклад, на такіх прынцыпах створана нафтагазавая кампанія «Слаўнафта». Значныя пакеты акцый, якія належаць Расіі і Беларусі, дазваляюць праз прадстаўнікоў дзяржаў фарміраваць стратэгію развіцця. Кампанія створана на базе дзяржаўных рэфарміраваных прадпрыемстваў («Мегіяннафтагаз» (здабыча нафты), Яраслаўскія нафтаперапрацоўчыя заводы, Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод (перапрацоўка нафты), шэрагу расійскіх прадпрыемстваў па продажы нафтапрадуктаў). Заснавальнікі кампаніі эканамічна зацікаўленыя ў нарошчванні выпуску і продажу сваёй прадукцыі, у гэтым зацікаўленыя, натуральна, і дзяржавы. Па такому прынцыпу магчыма стварэнне аналагічных міждзяржаўных вытворчых структур ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Гэта і будзе значным рухам наперад па аднаўленню страчаных гаспадарчых сувязяў паміж вытворцамі краін СНД, асабліва Расіяй, а таксама наладжванню гаспадарчых сувязяў з замежнымі партнёрамі з эканамічнай выгадай для нашай краіны. Акрамя таго, частка прыбытку ў выглядзе дывідэндаў можа паступаць у бюджэт рэспублікі, хоць на пачатковым этапе было б больш мэтазгодна пакідаць яе на развіццё гэтых сумесных прадпрыемстваў.

Што датычыцца кампаніі «Слаўнафта», дык у 1997 годзе дывідэнды ў суме больш за 250 млн. расійскіх рублёў павінны былі паступіць у бюджэт рэспублікі. Такое рашэнне прынята сходам акцыянераў у чэрвені 1997 года.

Правядзенне раздзяржаўлення дзяржаўнай уласнасці шляхам пераўтварэння дзяржаўных прадпрыемстваў у адкрытыя акцыянерныя таварыствы неабходна таксама і ў частцы забеспячэння неабходнай колькасці акцый таварыстваў для абмену імянных чэкаў «Маёмасць» членам працоўных калектываў на прадпрыемствах, грамадзянам — праз раённыя аддзяленні АКБ «Беларусбанк», а таксама арганізацыі інвестыцыйных конкурсаў для прыцягнення сродкаў у статутныя фонды гэтых таварыстваў для мадэрнізацыі іх вытворчасцяў.

Цяпер валодаюць чэкамі «Маёмасць» каля 4 млн. чалавек, а ў абменных пунктах АКБ «Беларусбанк» і ў рэзерве Міндзяржмаёмасці ёсць акцыі адкрытых акцыянерных таварыстваў, якія дазваляюць крыху больш як 30 працэнтам грамадзян абмяняць атрыманыя імянныя чэкі «Маёмасць».

# Вясея, Шышчыцы... Здаецца, два розныя настроі

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Цікавай атрымалася ў Вясеі і размова з Анатолем Цімафеевічам Бальсіным. Інвалід II групы, ён усё ж вымушаны працаваць. Але прыйшоў чалавек зусім не скардзіцца ці расказваць пра сваё цяжкае жыццё. Анатоль Цімафеевіч прыйшоў з парадамі. Каб болей мы пісалі ў газеце пра радавых руплівцаў, пра людзей, хто сапраўды цяжкай сваёй працай стварае матэрыяльныя каштоўнасці. І каб шанавалі беларускую мову, беларускую культуру. Што мы, здаецца, Анатоль Цімафеевіч, і робім на старонках «Звязды».

Вясея ўразіла і песнямі. Пасля прыёму асобных грамадзян у мясцовым Палацы культуры адбыўся вялікі канцэрт. Прыемна, што цягнуцца людзі да агеньчыка духоўнасці. Адсюль і перакананне, што халодныя батарэі і трубы — з'ява часовая.

Адрас другі — Шышчыцы. Калгас «XVI партз'езд». Трэба шчыра заўважыць, што па вытворчасці зусім не раўня вясейскай гаспадаркі. Хаця параўнальна нядаўна зменены кіраўнік калгаса. Назіраецца стабілізацыя гаспадаркі. Праўда, зарплату ўсё яшчэ своечасова выплаціць не ўдаецца. Мо гэта і ёсць надзвычай важкая прычына таго, што людзі на сустрэчы з намі з меншай, чым у Вясеі, доляй аптымізму гаварылі пра жыццё-быццё? Без грошай жа і сапраўды сёння нікуды не павернешся. Затраты ў вяскоўцаў, калі гаварыць і пра патрэбы дзяцей-школьнікаў, і пра набыццё рэчаў, не меншыя, чым у горадзе, а вось зарплата... Усё недзе каля таго мільёна (можна і па другому вызначыць — у межах дваццаці пяці—трыццаці долараў) і круціцца. Вось тут на глебе зарплаты ці вакол яе калгаснікі ў Шышчыцах узнялі велізарны пласт, некалі і журналістамі, і палітыкамі падхоплены. А сёння ж пра дыспарытэт цэн усё болей неяк вельмі асцярожна гаворыцца. Маўляў, лепей гаспадарыць трэба. У Шышчыцах (мяркуем, і ў абсалютнай большасці калгасаў краіны) людзі роспачна, з трывогай, што хутка, відаць, зашкаліць сацыяльны барометр, працягваюць абурацца. Чаму мінеральная вада, тая ж, напрыклад, «Слуцкая», вытворчасць якой патрабуе мізэрных затрат, каштуе даражэй за малако? Што ўжо казаць пра заморскія «фанты» і «колы»... Чаму такі дарагі лямех, які любы камень можа вывесці са строю? Чаму такія страшна дарагія камбайны, трактары, сеялкі, іншая тэхніка?... Людзі ў вёсцы, разумеючы, што адбываецца нешта няправільнае ў сферы эканамічных адносінаў горада і вёскі, не могуць даўмецца, чаму ўсё ж так здарылася. Чаму чалавек, без стараннасці і руплівасці якога ў працы на зямлі, здавалася, можна памерці з голаду, страціў пашану, згубіў свае прыярытэты? І сапраўды, чаму?

Такія вось два адценні меркаванняў, такія вось два настроі. У Вясеях і Шышчыцах. У адным Слуцкім краі.

**Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.**

*У наступнай справаздачы з «выязной прыёмнай» — адказы на канкрэтныя пытанні, зададзеныя ў Слуцку ў дачыненні да стану жыллёва-камунальнай гаспадаркі, а таксама адказы па ўсіх агучаных праблемах у сферы медыцынскага забеспячэння жыхароў Случчыны.*

*У прасторным вясковым Палацы культуры, як і ў большасці будынкаў, узведзеных з размахам мінулых часоў, сёння халаднавата. Але папранейшаму збіраюцца сюды аднавяскоўцы, каб паглядзець канцэрт самадзейных артыстаў або самім паспяваць, паскакаць польку.*

*Здымкі адлюстравалі момант выступлення калгаснага народнага хору і аднавяскоўцаў, пенсіянераў* ***М. Герасюка*** *і* ***А. Калбаску,*** *якія шчыра апладзіравалі сваім землякам.*

**Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.**

## ДЭКЛАРАВАННЕ ДАХОДАЎ — У ЦЭНТРЫ ЎВАГІ ПАРЛАМЕНТАРЫЯЎ

**Законапраект «Аб дэклараванні фізічнымі асобамі даходаў, маёмасці і крыніц грашовых сродкаў» будзе абмеркаваны на гэтым тыдні на пасяджэннях васьмі пастаянных камісій Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу. Удзел у абмеркаванні праекта прымуць прадстаўнікі Дзяржаўнага падатковага камітэта.**

**Людміла КЛАСКОЎСКАЯ, БЕЛТА.**

## Няпамятлівасць па-лідску

УКДБ па Гродзенскай вобласці ва ўзаемадзеянні з Лідскім міжраённым аддзелам падатковых расследаванняў на станцыі Ліда затрымана ў сувязі з адсутнасцю ліцэнзіі на імпарт алкагольнай прадукцыі цыстэрна спірту «Экстра». Вага прыбытковага і хадавога тавару — 58 тон. А адпраўлены спірт у адрас мясцовай, лідскай, аграфірмы з Украіны.

**Алесь СЛАБАДСКІ.**

## Знаёмая бізнесменка ў ролі вымагальніцы

Сапраўднай сяброўкай падалася прыватнай прадпрымальніцы з Дзяржынскага раёна таксама бізнесменка, якая сустрэла яе літаральна ля трапа самалёта, што прыляцеў са Стамбула ў аэрапорт «Мінск-2». Жанчыну, нагружаную бауламі з імпартнымі пакупкамі, сяброўка і двое незнаёмых мужчын прапанавалі падвезці на аўтобусе «Мерседэс» да месца прызначэння. Натуральна, прадпрымальніца не адмовілася.

Па дарозе задаволеная замежным вояжам жанчына захоплена расказвала аб сваіх справах, таму не звярнула ўвагі, што ў салоне адбываецца нешта незразумелае: слухачы чамусьці чым далей, тым болей пахмурнелі. І нарэшце далі выхад сваёй нездаволенасці. А менавіта ў катэгарычнай форме прапанавалі вылажыць на карысць развіцця ўласнага бізнесу «чатыры штукі баксаў». Інакш...

Да Дзяржынскага ГРАУС ахвяра вымагання дабралася толькі на наступны дзень, дзе і распавяла гэтую гісторыю. Аператыўнікі ў сваю чаргу дзейнічалі хутка: вадзіцель аўтобуса, жанчына і мужчына, якія вымагалі грошы, затрыманы. Цяпер яны расказваюць аб так званай «запасычанасці» камерсанткі ўжо следчым.

**Ігар ГРЫШЫН.**

## Арыштавана аршанская зводніца

Пракуратурай Оршы арыштавана мясцовая жыхарка Е., якая ў карыслівых, зразумела, мэтах займалася зводніцтвам, уцягвала маладых жанчын у занятак прастытуцыяй. Не грэбавала, так бы мовіць, і непаўналетнімі. А яшчэ арганізоўвала вываз айчынных прастытутак у Польшчу, наладжвала «продаж» іх у публічныя дамы.

**Алесь СЛАБАДСКІ.**

## Гуманітарны груз ад нямецкіх сяброў

**Нядаўна цэнтр дзіцячай хірургіі першай клінікі Мінска атрымаў з зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія чарговую партыю гуманітарнай дапамогі на суму каля 600 тысяч нямецкіх марак. Гэта пераважна так званыя расходныя матэрыялы, запасныя часткі для медыцынскай тэхнікі.**

Каб гуманітарная падтрымка беларускім урачам была мэтанакіраванай і пастаяннай, яе ініцыятары ў нямецкім горадзе Дзюсельдорфе стварылі нават таварыства, якое так і называецца: «Дапамога дзіцячай клініцы Мінска». Усяго праз яго мінская медустанова атрымала гуманітарнай дапамогі на суму больш як 4,5 мільёна марак.

Гэтыя вялікая па міжнародных мерках пастаўкі сталі рэальнымі дзякуючы фінансавым уліванням Еўрапейскага саюза, а калі быць дакладным, дык яго ўстановы па гуманітарнай дапамозе — «ЕСНО». Там падтрымку цэнтра дзіцячай хірургіі разглядаюць як важны гуманітарны праект ЕС у Беларусі.

На сродкі зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія (каля 200 тыс. марак) набыта абсталяванне для галоўнага аддзялення цэнтра па стэрылізацыі, урачыстае адкрыццё якога плануецца на май г. г.

Таксама гуманітарную дапамогу ад Дзюсельдорфскага таварыства атрымалі чацвёртая клініка Мінска, бальніца ў Стоўбцах.

**Леанід ТУГАРЫН.**

## У СВЕЦЕ

### ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

**• У АФГАНІСТАНЕ ЧАСОВАЕ ПЕРАМІР'Е**

Супрацоўнікі агенцтваў па аказанню дапамогі паведамляюць, што пакуль немагчыма вызначыць урон, які прычыніў разбуральны землятрус, што адбыўся ў паўночна-ўсходняй правінцыі Афганістана Дахар. Згодна з паведамленнямі, загінула больш за 4 тысячы чалавек. Зона землятрусу знаходзіцца ў раёне, які кантралююць сілы антыталібаўскага саюза. Талібы спынілі ваенныя дзеянні, каб забяспечыць дастаўку міжнароднай дапамогі яго ахвярам.

**• ДРУГІ ЗАМАХ НА ПРЭЗІДЭНТА ГРУЗІІ ТАКСАМА ПРАВАЛІЎСЯ**

Вакол замаху на прэзідэнта Грузіі Эдуарда Шэварднадзе, які адбыўся ў ноч з панядзелка на аўторак, з'яўляюцца ўсё новыя версіі. У Тбілісі ўжо загаварылі пра «расійскі след». Грузінскія дэпутаты не выключаюць, што група тэрарыстаў была заслана з Расіі і той жа ноччу з расійскага ваеннага аэрадрома на спецыяльным самалёце пакінула межы Грузіі.

Міністр унутраных спраў Расіі Анатоль Кулікоў учора заявіў, што расійскі бок яшчэ ў лістападзе мінулага года папярэджваў МУС Грузіі пра маючы адбыцца замах. Аднак сілавыя ведамствы рэспублікі заяўлялі, што сітуацыя знаходзіцца пад кантролем і ўсе сігналы правяраюцца.

Учора з 3 гадзін ночы па мясцоваму часу былі закрыты ўсе межы Грузіі, ачэплены цэнтр Тбілісі. Перад сілавымі структурамі пастаўлена задача не даць магчымасці тэрарыстам пакінуць краіну.

У налёце на картэж прэзідэнта (23.15 па мясцоваму часу) удзельнічалі каля 20 тэрарыстаў. На думку спікера грузінскага парламента, у краіне няма структур, здольных спланаваць падобную ваенную аперацыю. Заблытвае расследаванне і знойдзенае на месцы злачынства цела баевіка. У яго знайшлі расійскі пашпарт на імя жыхара Хасаў'юрта, чачэнца па нацыянальнасці. Сітуацыя, лічаць спецыялісты, ненатуральная. Наўрад ці тэрарыст браў бы з сабой дакументы. Акрамя таго, ён загінуў ад стрэлу ў спіну. Спецыялісты мяркуюць, што яго забілі свае.

Гаворачы аб прычынах замаху, сам Шэварднадзе дапусціў магчымасць так званай «нафтавай версіі». Напярэдадні грузінскі і азербайджанскі прэзідэнты практычна дамовіліся аб тым, што нафтаправод з каспійскай нафтай пойдзе ў Турцыю праз Грузію мінуючы тэрыторыю Расіі і Чачні. Назіральнікі лічаць, што да тэракта мае дачыненне былы шэф службы бяспекі Геаргадзе. Яго абвінавачвалі і ў арганізацыі першага замаху на прэзідэнта.

**Паводле паведамленняў радыё «Свабода», «Голас Амерыкі» і «Радыё Расіі».**

### ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

*Таймс-сквер нядаўна ўвайшла ў дзесятку самых дарагіх вуліц свету. Іх спіс, толькі што апублікаваны кампаніяй, якая адсочвае стан рынку нерухомасці, адкрывае нью-йоркская Пятая авеню, дзе квадратны фут плошчы абыходзіцца арандатару ў 580 долараў у год. З ёю спаборнічаюць нью-йоркская Усходняя 57-я вуліца, лонданская Оксфард-стрыт, Елісейскія палі ў Парыжы, Радэо-драйв у Лос-Анджэлесе, такійская Гіндза, Юніон у Сан-Францыска, яшчэ дзве нью-йоркскія вуліцы і ганконгская Натан-роўд. У спісе, такім чынам, дамінуюць амерыканскія вуліцы.*

**Асашыэйтэд Прэс.**

Спецыялісты лічаць, што востры перац падымае настрой. Лічыцца, што натуральны інгрэдыент, які прыдае яму вастрыню, стымулюе нервовыя канчаткі ў роце, выклікаючы адчуванне пякоты. У адказ на гэта мозг выдзяляе эндарфіны — натуральныя рэчывы, якія забіваюць боль, дзякуючы чаму падымаецца настрой. Чым больш перцу вы ясце, тым лепш сябе адчуваеце.

**«Труд».**

## ДА ЗАМАХУ НА ЛЕНІНА Ў 1918 ГОДЗЕ МЕЎ ДАЧЫНЕННЕ СВЯРДЛОЎ, ЛІЧЫЦЬ РАСІЙСКІ ГІСТОРЫК З ЗША

Старшыня Усерасійскага Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта (ВЦВК) Якаў Свярдлоў меў дачыненне да замаху на правадыра партыі бальшавікоў Уладзіміра Леніна, учыненага ў Маскве 30 жніўня 1918 года.

Такую версію адстойвае доктар гістарычных навук Юрый Фяльшцінскі, які пражывае ў ЗША.

«30 жніўня стала этапам у гісторыі бальшавіцкай партыі», таму што «ўпершыню з моманту захопу ўлады (7 лістапада 1917 года. — «ІФ») бальшавікі распраўляліся з адным з партыйных лідэраў: у Леніна стралялі свае», — лічыць Ю. Фяльшцінскі, які больш за 10 гадоў займаецца тэмай замахаў.

Паводле яго сцвярджэння, «1918 год стаў арэнай барацьбы ў партыі двух партыйных кіраўнікоў — Леніна і Свярдлова», прычым летам таго года Свярдлоў адхіліў Леніна ад кіраўніцтва. «Саперніцтва гэтых людзей унесла ў партыйнае жыццё крымінальнае адценне. Інтрыгі і змовы ўнутры бальшавісцкай партыі нагадвалі цяперашнія мафіёзныя разборкі», — піша Ю. Фяльшцінскі.

Дачыненне Свярдлова да замаху на Леніна гісторык даказвае, выстройваючы наступны ланцужок лагічных разважанняў.

Па-першае, ён прыводзіць факты, якія павінны пераканаць чытачоў у нетрываласці афіцыйнай версіі аб тым, што ў Леніна страляла член партыі сацыялістаў-рэвалюцыянераў Фаня Каплан, «паўсляпы інвалід», як піша Ю. Фяльшцінскі.

Акрамя таго, адзначае ён, пры параўнанні куль, вынятых пры аперацыі Леніна ў 1922 годзе і пры бальзаміраванні ў 1924 годзе, высветлілася, што яны рознага калібру. Такім чынам, можна заключыць, што ў Леніна стралялі з двух пісталетаў.

Па-другое, як вынікае з паказанняў шафёра Леніна, выступленне на заводзе, пасля якога быў учынены замах, закончылася ці каля 22 гадзін, ці каля 23-х. Між тым, Свярдлоў падпісаў зварот ВЦВК аб зробленым на Леніна замаху ў 22.40. Як вынікае са звароту, ён ужо ведае да таго часу, што замах арганізаваны правымі эсэрамі, але чамусьці не ведае, калі ён адбыўся: у звароце гаворыцца, «што зладзейскі замах» учынены «некалькі гадзін таму». Гэта, лічыць Ю. Фяльшцінскі, сведчыць аб тым, што Свярдлоў пісаў зварот загадзя і, значыць, ведаў, што замах адбудзецца і што арганізатары яго — правыя эсэры.

Па-трэцяе, Ю. Фяльшцінскі звяртае ўвагу на тое, што ўжо на наступны дзень пасля замаху на Леніна Каплан была пераведзена з Лубянкі ў Крэмль. Паводле афіцыйнай версіі, Каплан 3 верасня, згодна з пастановай ВЧК, расстраляў камендант Крамля Павел Малькоў, прычым Свярдлоў даў указанне «астанкі знішчыць без следу». Труп нейкай расстралянай жанчыны (мяркуецца, што гэта была Каплан) быў абліты бензінам і спалены ў жалезнай бочцы ў Аляксандраўскім садзе. На думку Ю. Фяльшцінскага, Свярдлову трэба было неадкладна расстраляць Каплан і знішчыць яе астанкі «толькі ў адным выпадку: калі важна было не проста прымусіць яе замоўкнуць, але і не дапусціць працэдуры апазнання трупа Каплан сведкамі тэрарыстычнага акта».

«Менавіта Свярдлоў закрыў справу Каплан, знішчыўшы найбольш важную ўліку — саму арыштаваную. Ён мог гэта зрабіць толькі ў тым выпадку, калі асабіста быў не зацікаўлены ў расследаванні і калі асабіста меў дачыненне да змовы. Іншых тлумачэнняў паводзінаў Свярдлова не існуе», — пераконвае Ю. Фяльшцінскі.

*«Новый журнал», Нью-Йорк.*

## 68 канфіскавалі. А колькі было ўсяго?

**У гарадах і вёсках нашай рэспублікі кожныя суткі, як кажуць, усплываюць на паверхню да 15 фальшывых грашовых купюр, палова з іх, а то і больш — 100-доларавыя грашовыя знакі ЗША. Напрыклад, 4 і 5 лютага іх было канфіскавана ажно 20.**

Звычайны сцэнарый: падмануты чалавек праз дзень, а то і праз год пасля набыцця фальшыўкі ў рэшце рэшт наведвае мясцовы аддзел міліцыі. Але, як кажуць у такіх выпадках «цягнік пайшоў» і знайсці збытчыка фальшывых грошай не так проста. Часта такія прайдзісветы прыязджаюць да нас з краін блізкага замежжа. Гастралюючы ў асноўным па гарадах, яны збываюць па адной-дзве купюры даверлівым людзям і бясследна знікаюць у натоўпе.

Але бывае, што і яны трапляюць на кручок. 3 лютага позна ўвечары ў Івацэвіцкі РАУС звярнуўся 60-гадовы аператар адной з запраўчных станцый. Ён заявіў, што ўдзень невядомы чалавек, які заправіў аўтамашыну «Опель», прапанаваў яму ў сувязі з адсутнасцю беларускіх грошай па нізкаму курсу 100-доларавую купюру ЗША. Адмовіць яму ён не змог. Але калі прыйшоў дадому, то ўважліва прыгледзеўся да набытай паперкі і выявіў яе яўную падробку.

Тэрмінова быў уведзены ў дзеянне план «Купюра», і ўжо праз 35 хвілін у Слоніме супрацоўнікамі ДАІ былі затрыманы два грамадзяніны, жыхары Кішынёва. У іх кішэнях было знойдзена яшчэ 68 аналагічных паперак.

**Васіль КУРЛОВІЧ.**

## Мільярд натурай

Гарадскі пасёлак Чысць, што ў Маладзечанскім раёне, зладзеі, відаць, выбралі нездарма. Тут знаходзіцца зверагаспадарка, а ў складскім памяшканні, як маглі меркаваць невядомыя, павінны захоўвацца каштоўныя шкуркі норак. Не перашкодзіў іх «праверцы» нават і ведамасны вартаўнік, нягледзячы на прысутнасць якога злачынцам удалося непрыкметна перапілаваць металічныя краты і пранікнуць у будынак. Вынік для зверагаспадаркі такога «зверскага» ўчынку, прама скажам, вельмі сумны. Як было ўстаноўлена ўжо на наступны дзень, з памяшкання бясследна знікла 627 шкурак на суму адзін мільярд рублёў.

**Ігар ГРЫШЫН.**



*КРЫМІНАЛ*

## Ахвяры камп'ютэрных зладзеяў — маладыя патрыёты

**Шэраг незвычайных крадзяжоў адбыўся апошнім часам у Мінску. Менш як за месяц невядомыя зламыснікі «выставілі» офісы аж трох райкамаў Беларускага патрыятычнага саюза моладзі. Была спроба зрабіць тое ж самае і з чацвёртым.**

Першым з 16 на 17 студзеня «паў» Першамайскі раённы камітэт БПСМ. Невядомыя забралі новы камп'ютэр, тэлевізар, магнітафон. З дакументаў — працоўныя кніжкі. У ноч з 22 на 23 студзеня, зламаўшы краты і разбіўшы акно, зладзеі праніклі ў офіс Ленінскага райкама БПСМ. Дарагога камп'ютэра, па які, відавочна, лезлі аматары лёгкай нажывы, на месцы не аказалася. Прыхапілі факс.

Кастрычніцкі райкам, які зламыснікі намагаліся абрабаваць недзе ў першыя дні лютага, націск вытрымаў. Зладзеі засталіся ні з чым.

Самы нахабны крадзеж адбыўся ў мінулую суботу ў райкаме БПСМ Беларускай дзяржаўнай політэхнічнай акадэміі. Здарылася гэта, што называецца сярод белага дня, калі побач ішлі заняткі. Невядомыя, відаць, з дапамогай манціроўкі, адчынілі калідорныя дзверы і дзверы часовага офіса камітэта. Забралі новенькія камп'ютэр і прынтэр. Ламаліся і ў суседні пакой, дзе размешчаны цэнтр занятасці БПСМ, а таксама шмат рознай каштоўнай тэхнікі. Не паспелі — нехта спужаў.

Цікава, што з дзесятка дзвярэй на калідоры, за якімі таксама было чым пажывіцца, зладзеі выбралі толькі тыя, на якіх была эмблема БПСМ. У той жа дзень ачысцілі і новы офіс райкама БДПА, які знаходзіўся ў галоўным корпусе акадэміі побач з кабінетам прарэктара. Забралі ўсё, што мела хоць нейкую каштоўнасць: камп'ютэр, магнітафон, нават чайнік, кіпяцільнік і напаўспісаны каляндар. Знікла і папка з пяцццюстамі заявамі на ўступленне ў арганізацыю.

Міліцыя адпрацоўвае некалькі версій. Відавочна, што злачынцы ва ўсіх выпадках дзейнічалі «па наводцы». Эксперты не выключаюць, што ўсе гэтыя крадзяжы ўзаемазвязаныя.

**Сяргей ПРОТАС.**

*ПОЛЬШЧА*

## АКЦЫЯ ПРАТЭСТУ ГАНДЛЯРОЎ У КУЗНІЦЫ

9 лютага адной з галоўных тэм выпускаў навін польскага тэлебачання (пасля інфармацыі з Чачні, дзе нарэшце вызвалілі пяцярых грамадзян Польшчы, якія амаль два месяцы ўтрымліваліся ў якасці жывога тавару) была акцыя пратэсту рынычных гандляроў у Беластоцкім ваяводстве, а дакладней — у прыгранічнай Кузніцы.

Мясцовыя гандляры (паведамляецца пра 2—2,5 тысячы чалавек) перакрылі дарогу, па якой у бок мяжы курсіруе грузавы транспарт. У выніку ўтварылася прыкладна дзесяцікіламетровая чарга машын. Паліцыя спыніла гандляроў, многія з якіх трымалі ў руках плакаты пратэстуючага зместу, за чатыры кіламетры ад польска-беларускага памежнага пераходу.

Акцыя пратэсту звязана з новымі правіламі наведвання Польшчы для суседзяў з усходу. Гэтая навацыя вельмі моцна ўдарыла па інтарэсах польскага бізнесу, асабліва дробных прадпрымальнікаў. Чаму менавіта іх? Справа ў тым, што міжнародныя гандлёвыя кантакты паміж буйнымі фірмамі не надта ўжо і ўскладніліся. Паводле некаторых звестак, многія польскія гуртоўні не скарацілі, а нават павялічылі аптовы продаж свайго тавару. Іншая сітуацыя на рынках, дзе зарабляюць на жыццё гандляры-індывідуалы. Яны практычна цалкам залежаць ад беларускіх і расійскіх «чаўнакоў», а апошніх цяпер, як гаворыцца, раз, два — і ўсё. У выніку гандлёвыя абароты на рынках скараціліся прыкладна на 80 працэнтаў. Як паведамілі карэспандэнту «Звязды» ў Генеральным консульстве Беларусі ў Беластоку, два дні ў горадзе наогул не працаваў ніводны рынак.

У пройгрышы аказаліся, дарэчы, не толькі многія тысячы гандляроў (асабліва жыхары ўсходніх ваяводстваў), але і тыя польскія фірмы, якія вырабляюць адзенне, абутак і іншы тавар з галоўнай арыентацыяй на рынкі. Няма попыту там — «гарыць» бізнес.

Перакрыўшы рух грузавога транспарту (які вязе тавар з вышэйпамянёных гуртоўняў), гандляры, відавочна, спадзяваліся прыцягнуць увагу ўладных структур да сваіх праблем. Яны хочуць, каб беларусы і расіяне прыязджалі, як раней, патрабуюць зменшыць кошт візы для гасцей з усходу.

Прыкладна ў 18 гадзін да ўдзельнікаў акцыі пратэсту прыехалі кіруючыя асобы з ваяводскай адміністрацыі. Гандлярам паабяцалі, што ў пятніцу іх прадстаўнікі будуць выслуханы ва ўрадзе, пасля чаго маніфестанты раз'ехаліся і рух вялікагрузных машын аднавіўся.

Ацэнкі гэтай акцыі і прагнозы наконт далейшых падзей гучаць розныя. У прыватнасці, адна службовая асоба заявіла па тэлебачанні, што гандлярам стала дрэнна перш за ўсё таму, што беларуская мытня абмяжоўвае ўвоз тавару. Таксама гаворыцца, што пасля сустрэчы з гандлярамі, магчыма, «урад зробіць нейкія паслабленні». Аднак, хутчэй за ўсё, на сур'ёзныя перамены, дзякуючы якім пакупнікі з Беларусі і Расіі вернуцца на рынкі і палепшаць жыццё польскіх гандляроў, спадзявацца не варта. Не сакрэт (і гэта прама гаворыцца па тэлебачанні), што закон аб іншаземцах звязаны з умовамі прыёму Польшчы ў Еўрапейскі саюз. Паглядзім, ці не дойдзе ў гэтай сувязі да візавага рэжыму, які ў нас ужо ёсць з Літвой. Вялікая палітыка — справа складаная. І, як засведчыла акцыя пратэсту рынычных гандляроў у Кузніцы, інтарэсы палітыкі і канкрэтных грамадзян не заўсёды супадаюць.

**Барыс ПРАКОПЧЫК.**

*РАДОК У ГІСТОРЫІ АЙЧЫНЫ*

# Пасмяротнае вяртанне на Бацькаўшчыну

Для нашага роду люты — асаблівы месяц: 18 лютага, 105 гадоў таму, нарадзіўся Максім Іванавіч, а 10 лютага, 60 гадоў назад — ён быў расстраляны. Ужо пасля забойства пісьменніка, але ў дзень яго нараджэння ў 1944 г., на фронце загінуў ягоны сын Леанід, а праз год — 13 лютага ад тыфу памёр яго бацька — Іван Кузьміч.

Праз некалькі дзесяткаў гадоў забыцця да людзей вярнулася імя Максіма Гарэцкага, якога літаратуразнаўцы (Алесь Адамовіч, Міхась Мушынскі, Зміцер Бугаёў і інш.) вызначылі як класіка беларускай літаратуры. Янка Брыль неаднойчы падкрэсліваў, што мы маем трох народных Максімаў — Багдановіча, Гарэцкага, Танка.

Час памятае ўсё. З памяці народнай нічога не знішчыш.

1993 год быў аб'яўлены ААН годам Максіма Гарэцкага ў знак 100-годдзя з дня яго нараджэння. Прайшлі многія яго вечары, чытанні, пасяджэнні, канцэрты, выставы ў Нью-Йорку (ААН), Парыжы (ЮНЕСКО), Мінску, Горках, Мсціславе і іншых гарадах. Былі адкрыты мемарыяльныя дошкі ў Мінску і Горках, помнікі ў Вязьме і Мінску. Імя пісьменніка носяць вуліцы ў Мінску, Мсціславе і раённая цэнтральная бібліятэка ў Горках. Пачалі працаваць музей-сядзіба ў Малой Багацькаўцы на яго радзіме і кабінет-музей у Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі. Выйшлі з друку многія творы, у тым ліку — двух- і пяцітомнік. Яго творы прыйшлі ў школу — нядаўна тры кнігі выдадзены ў серыі «Школьная бібліятэка». Створаны фонд імя братоў Гарэцкіх.

Максім Гарэцкі нарадзіўся ў невялікай вёсачцы Малая Багацькаўка — ціхім куточку Мсціслаўшчыны — у мнагадзетнай сялянскай сям'і. Бацькі — Іван Кузьміч і Ефрасіння Міхайлаўна — былі непісьменнымі. Абодва роды мелі моцныя карані: бацька Івана пражыў 100 гадоў, а прадзед Ефрасінні — 115. Максім з дзяцінства прагна цягнуўся да ведаў. Ён на выдатна закончыў двухкласную школу, настаўніцкія класы і Горы-Горацкае каморніцка-агранамічнае вучылішча.

Максім Іванавіч пражыў не надта доўгае (усяго 45 гадоў без 8 дзён), але нялёгкае жыццё. Калі яму быў 21 год, пачалася першая сусветная вайна і ён быў адпраўлены на фронт, дзе неўзабаве яго цяжка параніла. За бой 27 снежня 1914 года пад Аленбургам узнагародзілі яго Георгіеўскім крыжам 4 ступені. У арміі прабыў амаль 4 гады. У 1922 годзе быў двойчы арыштаваны белапалякамі і сядзеў у адзіночцы турмы Лукішкі ў Вільні за пракамуністычную дзейнасць.

Амаль адначасова ў Маскве арыштавалі малодшага брата Максіма — Гаўрылу, які быў студэнтам Пятроўскай сельскагаспадарчай акадэміі, арганізаваў Беларускую культурна-навуковую асацыяцыю стаудэнтаў, вельмі актыўна працаваў у напрамку нацыянальнага адраджэння Беларусі. Сястра братоў Гарэцкіх — Ганна, якая толькі паступіла ў Зоатэхнічны інстытут, несла ў турму для брата перадачу, трапіла пад трамвай і памерла. Гора братоў было бязмежным.

Толькі ў канцы 1923 года Максіму Гарэцкаму разам з сям'ёй удалося пераехаць у Мінск. Але ўжо ў ліпені 1930 года М. Гарэцкі трапіў у «архіпелаг ГУЛАГ» як «нацдэм», якога абвінавацілі ва ўдзеле ў неіснуючым «Саюзе вызвалення Беларусі» і як польскага шпіёна. Быў арыштаваны і брат Гаўрыла.

*Мінск, 10 лютага 1998 года, 15.00. Роўна шэсцьдзесят гадоў таму быў расстраляны Максім Гарэцкі.*

**Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.**

Максіма выслалі ў Вятку, Гаўрыла трапіў на будаўніцтва Беламорска-Балтыйскага канала. Жылося цяжка, прыйшлося працаваць землякопам, чарцёжнікам. Памерла маці, але на пахаванне братоў не адпусцілі.

З восені 1935 года М. Гарэцкі па адбыцці ссылкі працаваў настаўнікам у школе пас. Пясочная Заходняй (Смаленскай) вобласці. У 1937 годзе, калі запар падбіралі недабітых у мінулыя гады «ворагаў народа», ён зноў быў арыштаваны і 10 лютага 1938 года па рашэнню «тройкі» быў расстраляны ў вяземскіх Курапатах.

Арыштавалі і Гаўрылу, але ён цудам застаўся жывым.

Калі падлічыць, дык у дарослым стане пісьменніку Максіму Гарэцкаму пашчасціла больш-менш нармальна пажыць усяго каля 13 гадоў.

Найбольш спрыяльныя ўмовы для жыцця і творчасці былі ў Вільні (1919—22 гг.), дзе ён працаваў настаўнікам літаратуры і мовы ў Першай Беларускай гімназіі; у Мінску, дзе ён быў абраны правадзейным членам Інбелкульта, працаваў у саставе слоўнікавай, тэрміналагічнай, літаратуразнаўчай, мовазнаўчай камісій і секцый, членам навуковай Рады Інбелкульта, выкладаў на рабфаку БДУ і ў Камуністычным універсітэце; у Горках (1926—1928 гг.), дзе загадваў кафедрай беларускай мовы і літаратуры ў Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі.

За гэтыя 13 гадоў ён напісаў кнігу «На імперыялістычнай вайне», якую ставяць побач з антываеннымі творамі Барбюса, Рэмарка; выйшлі яго галоўныя аповесці, апавяданні, нататкі, драматычныя творы: зборнік «Рунь», аповесці «Дзве душы», «У чым яго крыўда?», апавяданні «Сібірскія абразкі» і інш. Упершыню Гарэцкі склаў «Гісторыю беларускай літаратуры», якая вытрымала 4 выданні, «Хрэстаматыю беларускай літаратуры XI век — 1905 год», шэраг слоўнікаў, напісаў шмат крытычных артыкулаў і г. д.

Сам вельмі музыкальны (іграў на скрыпачцы, жалейцы, балалайцы, добра спяваў), М. Гарэцкі разам з кампазітарамі М. Аладавым і А. Ягоравым запісаў ад сваёй маці — Ефрасінні Міхайлаўны 318 песень, якія ўвайшлі ў выдадзены ў 1928 г. спецыяльны зборнік «Народныя песні з мелодыямі».

У гэтыя гады Максім Гарэцкі пачаў працаваць і над раманам «Віленскія камунары» і галоўным сваім творам — «Камароўская хроніка» — эпапеяй сялянскага народнага жыцця. Першую кнігу ён змог закончыць ужо ў ссылцы ў Вятцы, а другая так і засталася незавершанай, хаця і працаваў над ёй да апошняй магчымасці. У ссылцы ён напісаў апошнія свае творы: «Скарбы жыцця», «Кіпарысы», «Лявоніус Задумекус», якія выйшлі з друку толькі да 100-годдзя з дня нараджэння пісьменніка.

Які быў Максім Гарэцкі? Чарнявы, ладнай постаці, троху звыш сярэдняга росту, з вялікімі карымі вачыма, з прыгожым высокім ілбом. Па характару — надзвычай жвавы, уражлівы, непасрэдны, але разам з тым — цярплівы, стрыманы. Для яго характэрныя дабрыня, аптымізм, самаахвярнасць. Быў вельмі здольны: меў добрую памяць, аналітычны розум, логіку, глыбокае пачуццё, музыкальнасць. Адметнымі былі яго сумленнасць, прынцыповасць, патрабавальнасць да іншых і асабліва да сябе — таму некаторыя лічылі, што ў яго не надта лёгкі характар. Дзівіў усіх мэтанакіраванасцю. Яшчэ ў часы вучобы вырашыў звязаць свой лёс з беларускай літаратурай, з беларускім дэмакратычным рухам і нацыянальным адраджэннем, чаму ён і застаўся верным да канца сваіх дзён.

Ён быў вельмі сціплы. Да ўсяго напісанага ім адносіўся вельмі строга і прыдзірліва, быў дужа працаздольны. Вялікае пачуццё абавязку, доўг перад грамадою, Радзімай, перад землякамі, роднымі былі ў яго пануючымі.

Спадчына Максіма Гарэцкага — шматграннага і самабытнага дзеяча нацыянальнага адраджэння — арганічная частка беларускай культуры. Ён не толькі адзін з заснавальнікаў беларускай мастацкай прозы, але і вучоны — пачынальнік беларускага літаратуразнаўства, выдатны літаратурны крытык і публіцыст, мовазнавец, перакладчык, фалькларыст, народны асветнік, педагог, рэдактар-выдавец, грамадскі дзеяч.

Максіма Гарэцкага ўсё жыццё падтрымлівала бязмежная любоў да сваёй Бацькаўшчыны. Сваім жыццём ён пацвердзіў свае ж словы: «...ахвярую сваім «Я» ва ймя святога для ўсіх нас адраджэння».

**Радзім ГАРЭЦКІ,
акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук Рэспублікі Беларусь.**

## Старонка Паўла Глобы

### 12 лютага, ЧАЦВЕР

**РЭКАМЕНДАЦЫІ.** У гэты дзень лепш не планаваць ніякіх важных спраў. Але вельмі добра аднаўляць справядлівасць і змагацца за шчасце. Удалы перыяд для пачатку навучальнага працэсу, карэспандэнцкіх работ і чытання літаратуры. Абменьвайцеся інфармацыяй, сустракайцеся з людзьмі, але пры гэтым сачыце за сваімі словамі і старайцеся менш «якаць». Не адпраўляйцеся ў далёкія паездкі і падарожжы. Можна заняцца рэстаўрацыйнымі і рамонтнымі работамі, шыццём і рамонтам адзення. Вечар — час весялосці і радасці. Рэкамендуецца руская паравая лазня. Нельга ўжываць жывёльную ежу, грыбы і яблыкі.

**АДЗЕННЕ.** Добра апранацца ва ўсё стракатае і яркае. Не рэкамендуюцца цёмныя тоны і зялёны колер.

**ПРЫМЕТЫ.** Калі вы выпадкова пачулі, што хтосьці гаворыць пра вас, пачулі сваё імя, — знак дапамогі, вам не дадуць апусціцца і перасцерагуць ад памылак. Моцны вецер у спіну — знак таго, што вы знаходзіцеся на правільным шляху. Штосьці парваць з адзення — да страты абароны, галечы. Калі на працягу дня ў вашай падсвядомасці гучыць нейкая музыка — значыць вы знаходзіцеся пад кантролем Вышэйшых Сіл.

**СНЫ.** Калі вы пачуеце ў сне галасы, то сон прарочы. Пачуць музыку — знак дапамогі і апякунства. Бачыць кнігі ці чытаць — да добрай перамены ў жыцці. Убачыць агонь — перасцярога ад памылак, якія вы можаце зрабіць.

**МЕДЫЦЫНА.** Проціпаказаныя аперацыі. Слабае месца — кішэчнік, таму захоўвайце строгую дыету. Можна чысціць кроў і печань, лячыць скурныя хваробы.

**Падрыхтавана да друку спецыяльна для «Звязды» астралагічным цэнтрам «АРБА».**

## СЁННЯ

### СОНЦА

| | Усход | Захад | Даўжыня дня |
|---|---|---|---|
| Мінск – | 7.38 | 17.10 | 9.32 |
| Віцебск – | 7.32 | 16.56 | 9.24 |
| Магілёў – | 7.27 | 16.59 | 9.32 |
| Гомель – | 7.21 | 17.00 | 9.39 |
| Гродна – | 7.53 | 17.26 | 9.33 |
| Брэст – | 7.49 | 17.30 | 9.41 |

### МЕСЯЦ

**Поўня 11 лютага**
***З 18.38 — 15-я месяцавыя суткі.***
***Месяц — у сузор'і Льва***

### ІМЯНІНЫ

**Пр. Ігнацця, Лаўрэнцця,
К. Марыі, Альгерда, Люцыі**

### НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, месцамі невялікія ападкі, туман. Тэмпература паветра ў Віцебску — 1—3, Гродне і Магілёве — 2—4, Мінску і Гомелі — 3—5, Брэсце — 4—6 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак месцамі па рэспубліцы, а 12-га ўначы — на большай частцы тэрыторыі ападкі, у асобных раёнах туман. Тэмпература 12-га ўначы — мінус 1—плюс 4, удзень — 2—7 градусаў цяпла; 13-га ўначы — мінус 3—плюс 2, удзень — мінус 1—плюс 4.

# Сядзіба

Выпуск № 5 (393)

Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

## ПЕРАПІСКА З ЧЫТАЧАМІ

**В. Ф. ГАНЯЛЮК, г. Бабруйск.**

Пакаёвыя расліны заўжды патрабуюць абароны. То наваліцца парша, то нейкі іншы грыбок. А часцей за ўсё пасяляюцца калоніі тлі. Пры гэтым самай рознай афарбоўкі. Яны высмоктваюць сокі з лісцяў. Асабліва шмат ворагаў на маладых парастках.

Усе прэпараты, якія павінны абараняць нашы культурныя расліны ад лятаючых і поўзаючых шкоднікаў (напрыклад, карата, карбафос), прыдатныя і ў тых выпадках. У цёплы дзень расліны выносяць на вуліцу і апрацоўваюць з распыляльніка.

Можна выкарыстоўваць настоі часнаку. Галоўку «змалоць» у адпаведную масу, настаяць двое сутак у 0,7 літра вады ў закрытым посудзе. Зноў выкарыстоўваць ручны распыляльнік. Падобны эфект дае попел. Крыху менш чым шклянку прасеянага попелу гатаваць 5–10 хвілін, настаяць, памешваючы, працадзіць і апрацаваць расліну.

Дапамагае і мыльны раствор. [illegible]

**Алене КАНАПЛЁВАЙ, Рагачоўскі раён.**

Узрост расады мае вельмі вялікае значэнне. З табліцы бачна, што [illegible] расліны не павінны перарастаць, знаходзячыся ў сціслых умовах. [illegible] Так што раней час высаджваць расаду памідораў і перцу няма патрэбы. Дабаўляць сабе толькі турбот. Найбольш удалы перыяд — другая палова сакавіка (садзім на дачы ў грунт у першай палове мая). Ці на[illegible] пачатак красавіка (а высаджваем на пастаяннае месца пасля таго як міне небяспека марозаў — недзе ў першых чыслах чэрвеня). У адным выпадку памідоры і перцы абаронены плёнкай, у другім — не. Зборы чырвоных пладоў [illegible] у другой палове чэрвеня — пачатку ліпеня, ці (другі выпадак) канец ліпеня — пачатак жніўня.

Вось самы аптымальны ўзрост расады:

| Культура | Колькасць сапраўдных лісцікаў | Ўзрост (дзён) | Плошча сілкавання ў см |
|---|---|---|---|
| Агуркі, кабачкі, дыні | 2-3 | 25—40 | 15x15 |
| Памідоры | 5—9 | 40—60 | 15x15 |
| Капуста | 5-6 | 45—50 | 10x10 |
| Баклажаны і перац | 4-5 | 60—65 | 15x15 |

Крок, фасоля, морква пры пасадцы вельмі хваравіта рэагуюць на разбурэнне каранёвай сістэмы. Расадай іх амаль не вырошчваюць.



Такой выглядае добрая расада памідораў.

# ЦІ НАБЫЛІ БРАШУРЫ?

Працягваецца продаж брашур «Ураджайныя градкі» (газета «Для Вас»). Акрамя Мінска, дзе гэта работа добра пастаўлена ў магазінах «Сельгасхімія» (Чырвоназорная, 8) і «Сельгаскніга» (праспект Скарыны), наша выданне ёсць у магазінах «Сельгасхімія» Гомеля, Гродна і Брэста, раённых і гарадскіх паштовых аддзяленнях Валожына, Навагрудка, Дятлава, Карэліч, Талачына, Іванава, Шчучына, Іўя, Рагачова. Наведайцеся ў аддзяленні сувязі, спытайце ў паштальёнаў.

Можна заказаць выданні ў рэдакцыі. Але каштуюць яны даражэй, бо сёння вельмі дорага каштуе перасылка: 5500 рублёў — за адзін экземпляр і па 5000 рублёў — за два і больш экземпляраў (кожны).

У нас ёсць наступныя брашуры: № 17 (як атрымаць тону памідораў і 500 кг бульбы з соткі, а яшчэ высокія ўраджаі перцаў, баклажанаў, фізалісу, тытуню); № 18 (агарод па-замежнаму — ЗША, Англія, Чэхія); № 19 (усё пра сад — пасадкі, угнаенні, абрэзка, прышчэпкі і г. д.); № 21 (кветкі ля дома, здабыткі ўмельцаў).

**З любога паштовага аддзялення на разліковы рахунак газеты «Звязда» вышліце перавод з указаннем нумароў брашур. Разліковы рахунак газеты такі: 3012210270016, код 739 у АКБ «Белбізнесбанк» г. Мінска. Адрас газеты: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А, «Звязда».**

Разборліва ўкажыце зваротны адрас з індэксам, прозвішча, імя і імя па бацьку. Якія брашуры жадаеце набыць (нумары), паведамляйце ў верхняй і ніжняй частцы грашовага пераводу. Як толькі прыйдзе перавод, адразу ж вышлем бандэроль.

# Арганіка на агародзе

**Большасць сялян і прыкладна дзесятая частка (ці крыху меней) дачнікаў імкнецца аздобіць свае соткі арганічнымі ўгнаеннямі. Раскідаюць па полі гной ці кампост і перакопваюць. Пры такім сэнсе [illegible] розныя культуры. На бульбяным полі робіць усё разам: раскідаюць гной, заворваюць, разам з ім закрываюць і бульбу.**

У якасці арганічнага ўгнаення ў асноўным прымяняецца гной з гаспадаркі. Гэта «фабрыка» ўгнаенняў дзейнічае надзейна. Апошнім часам з'явіўся конскі памёт, [illegible] са свіных ка[illegible]. У меншай ступені прымяняецца [illegible] авечкі, гусіны і [illegible].

Звернем увагу на «хімічны» састаў арганікі. Заўважым, што лацінскія літары абазначаюць наступныя элементы: N — азот, P — фосфар, K — калій, Ca — кальцый, Mg — магній.

| Угнаенне | Утрыманне пажыўных рэчываў, % N | P | K | Ca | Mg |
|---|---|---|---|---|---|
| Гной буйной рагатай жывёлы | 0,42 | 0,10 | 0,42 | 0,32 | 0,7 |
| Конскі памёт | 0,65 | 0,13 | 0,52 | 0,21 | |
| Авечы памёт | 0,85 | 0,14 | 0,66 | 0,25 | |
| Свіны гной | 0,45 | 0,08 | 0,46 | 0,22 | |
| Урыны і галубіны памёт | 1,70 | 0,70 | 0,40 | 1,40 | |
| Трусіны памёт | 0,52 | 0,20 | 0,93 | 0,46 | |
| Памёт іншай хатняй птушкі (гусей, качак) | 0,80 | 0,44 | 0,66 | 0,92 | |

Цяпер паглядзім, ці задавальняюць нас суадносіны азоту, фосфару і калію. Яны асноўныя «дрожджы» для раслін. Тут выслоўе «як пакорміш, так і паедзеш» цалкам адпавядае рэчаіснасці. Нам неабходна, каб суадносіны гэтай тройцы былі роўныя 1:1:1. На вялікі жаль, гэтага няма. Толькі па азоту і калію быццам бы парытэт. Але курыны ды яшчэ, бадай, трусіны памёт вызначаецца «перавагай» калію і азоту: у курыным азоту ў чатыры разы(!) больш, а ў трусіным пераважае ўжо калій (амаль у два разы). Гной кароў, коней і свіней амаль ідэальныя па суадносінах азоту і калію. А вось фосфару катастрафічна не хапае. У конскім памёце яго меней ў 5 разоў, а ад буйной рагатай жывёлы — прыкладна ў чатыры (!) разы.

Часта сяляне імкнуцца ўнесці як мага больш гною — да тоны-дзвюх на сотку. Катастрафічная перавага азоту становіцца незваротнай: усё на агародзе буяе, энергія ідзе ў сцябло і лісце. Плады малыя. Іх недастаткова пад карчом. У іх, як правіла, шмат нітратаў. Такі селянін, здараецца, горда абвяшчае на рынку: мая бульба толькі на гноі. Але той гной прынёс не карысць, а... шкоду.

Што рабіць, каб гэтага дысбалансу не было? Давайце паразважаем. Калі ў гноі азоту на адзінку вагі менш за адзін працэнт (дакладней 0,42 і 0,45 у кароў і свіней), то столькі ж павінна быць і фосфару. Яго дадаём, уносячы, скажам, двайны суперфасфат, попел, кампост, які аздоблены фосфарам (шмат азоту ўлятучваецца).

З 500 кг каравяку (стойлавае ўтрыманне жывёлы) мы ўносім 2—2,3 кг азоту. Пры гэтым азот у вельмі даступнай для каранёў форме. Фосфару з тымі пяццю цэнтнерамі даём усяго толькі недзе 500—520 грамаў (разлікі не вельмі дакладныя). Значыць, нам неабходна ўнесці хаця б па кілаграму двайнога суперфасфату і па два кілаграмы простага. Ні амафос, ні так званы «іанізаваны» суперфасфат не падыходзяць, бо абавязкова павялічыцца колькасць азоту. Зноў будзе непажаданы для нас вынік.

Гной вельмі карысны для глебы. У ім ёсць кальцый (Са), які раскісляе глебу, іншыя мікраэлементы, вельмі неабходныя для высокага і якаснага ўраджаю. У першую чаргу бор, малібдэн, цынк, жалеза, сера і г.д. Гной паляпшае любую глебу, робіць яе рыхлай, прыдатнай для вырошчвання любой культуры.

Цяпер звернемся да яшчэ адной табліцы. У ёй прыведзены «лёгкія» арганічныя ўгнаенні. Яны часта выкарыстоўваюцца для падкормак і ў кампостах.

| Угнаенне | Утрыманне пажыўных рэчываў, % N | P | K | Ca | Mg |
|---|---|---|---|---|---|
| Мача | 0,24 | - | 0,45 | 0,02 | |
| Гноевая жыжка | 0,10 | 0,09 | 0,42 | 0,01 | |
| Гноевая жыжка хатніх жывёл | 0,42 | 0,08 | 0,35 | 0,18 | 0,05 |
| Гноевая жыжка свіней | 0,61 | 0,15 | 0,19 | 0,18 | 0,05 |
| Фекаліі | 0,35 | 0,07 | 0,12 | 0,07 | |
| Кампост з гноем | 0,55 | 0,10 | 0,34 | 0,32 | |
| Агародны кампост | 0,53 | 0,16 | 0,15 | 0,59 | |
| Кампост з травяной масы | 0,27 | 0,05 | 0,16 | 0,78 | |
| Кампост з лісця | 0,52 | 0,10 | 0,10 | - | |
| Зялёнае ўгнаенне | 0,48 | 0,05 | 0,26 | 0,29 | 0,006 |
| Салома на ўгнаенне | 0,60 | 0,09 | 0,91 | 0,21 | |

Як бачым, дысбаланс яшчэ большы. Вось чаму неабходна да мачы ці гноевай жыжкі дадаваць азот (мачавіну ці салетру) і абавязкова суперфасфат (да 20—30 г на вядро гатовай сумесі). Пры гэтым суперфасфат настойваўся ў вадзе з больш высокай тэмпературай ад трох дзён да тыдня.

Многія дачнікі прызвычаіліся падкормліваць агародныя культуры мачой, якая разведзена не менш чым у дзесяць— дваццаць разоў. Але ў ёй няма фосфару! Пасля дзівяцца, чаму морква буяе зелянінай. Каб гэтага не было, на вядро разведзенай мачы дадаць да 30 г суперфасфату. А яшчэ вельмі пажадана прасеяны попел — дзве лыжкі на тое ж вядро.

Цяпер у двух словах пра тое, колькі неабходна гною на адну сотку. Паўторым нашы сцвярджэнні папярэдніх гадоў. Будзе ўсё ў парадку, калі вывезеце на тую сотку воз гною (300—700 кг). Усё залежыць ад таго, у якім ён стане і ці ўносілі яго ў папярэднія гады. І абавязкова 1-2 кг суперфасфату (двайнога меней), вядро прасеянага попелу. Вядома, поле прайшло праверку, і глеба не кіслая. Калі кіслая (расце макрыца, шчаўе), то даваць хоць бы вядро даламітавай мукі.

Што рабіць з гноем, які застаецца? Яго палажыць у цяні для браджэння (будзе кампост). Частку заараць пад яблынямі і грушамі, кустоўем. Прапорцыі такія: да тоны на сотку і абавязкова дабаўляць фосфар (да 1-2 кг), попел і даламітавую муку (па вядру).

Кемлівы гаспадар лішак гною прадасць дачнікам, каб набыць неабходныя сродкі абароны раслін, мінеральныя ўгнаенні (той жа суперфасфат).

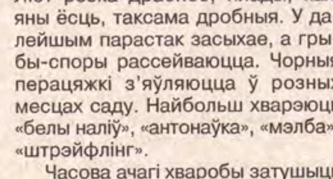
# Ці заразная хвароба?

**Пасля публікацыі невялікай заметкі пра рак (глядзіце «Звязду» за 21 студзеня гэтага года) у аддзел пазванілі чытачы. Мінскія дачнікі задавалі дадатковыя пытанні. А пасля прыйшло пісьмо ад П. Ф. Гапанёнка з Кругляўшчыны, што на Віцебшчыне. Ён мяркуе, што дрэвам не хапае нейкага элементу, а магчыма, і глебы шкодныя.**

Усім аўтарам мусім адказаць, што глебы тут ні пры чым. Але яны, як, скажам, адзенне ці садова-агародны інвентар, могуць утрымліваць у сабе ўзбуджальнікаў захворвання. Прычынай бяды з'яўляюцца бактэрыі. Яны ўстойлівыя да нягод. Размнажаюцца хутка. Акрамя пладовых дрэў на рак хварэюць бульба, памідоры, карані розных раслін. На іх утвараюцца пухліны, наплывы, раны, якія ніколі не зажываюць. Узбуджальнікі — у большасці сваёй грыбы і бактэрыі. Ракавыя пухліны могуць быць вынікам маразабоін, адломаў сукоў. Орган, на які «сеў» рак, слабее. Ліст рэзка драбнее, плады, калі яны ёсць, таксама дробныя. У далейшым парастак засыхае, а грыбы-споры рассейваюцца. Чорныя перацяжкі з'яўляюцца ў розных месцах саду. Найбольш хварэюць «белы наліў», «антонаўка», «мэлба», «штрэйфлінг».

Часова ачагі хваробы затушыць можна. Меры такія: зачыстка ран да здаровай драўніны, апрацоўка медным купарвасам (1 г на 0,5 літра вады), пасля замазка садовым варам. Яшчэ пабелка стваловў вапнай. Гэту пабелку можна праводзіць у час адлігі ў лютым-сакавіку. Пасля аперацыю паўтарыць летам.

У красавіку выразаць усе галінкі, на якіх відаць чорныя перацяжкі. Гэтыя парасткі ўжо не жыхары. Выразаць так, каб прапіл быў ніжэй хворага месца. Раны зноў дэзінфіцыраваць і замазваць.



Бульба з ракавымі нарастамі.

Калі ўбачылі рак на каранях, то гэтыя часткі выразаць. Там, дзе ўбачылі гэту хваробу на бульбе ці бураках (развіццё запаволенае, ліст вялы і дробны), то куст ці караняплод выкапаць і разам з зямлёю кінуць у вогнішча. Ямкі абдаць кіпенем у два прыёмы. Апрацаваць медным купарвасам. Бульбу і буракі тут не садзіць.



## БЕЛАРУСКІ НАРОДНА-АСВЕТНІЦКІ КАЛЯНДАР

**11 лютага**

**150 гадоў** з часу заснавання (1848-1864) Горы-Горацкага земляробчага інстытута; аднноўлены ў 1919, з 1925 — Беларуская сельскагаспадарчая акадэмія.

Сёлета спаўняецца **30 гадоў** з часу заснавання (1968) у БДУ факультэта павышэння кваліфікацыі выкладчыкаў сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў.

* * *

Ад спеху не нарабіць бы смеху.

*Народная прымаўка.*

*Аднойчы Анатолю Кубасаву спатрэбілася нешта растачыць і рассвідраваць у прапелеры. І вось ён нясе па цэху гэты агрэгат. У тых, хто бачыў раней прапелер да самалёта, вочы такія, быццам па заводу ідзе Леў Талстой. Некаторыя людзі думалі, што ў руках механіка вясло. Яшчэ версія: «У цябе што, «Жыгулі»? «Мерседэс»? Ды не, адказвае Анатоль Мікалаевіч, самалёт. Чалавек — міма вушэй, маўляў, ну і жартаўнік гэты Кубасаў.*

ХОБІ

# «У цябе што, «Жыгулі»? «Мерседэс»? Ды не, самалёт»

**— Што, так і не вераць? — цікаўлюся ў галоўнага механіка гродзенскага вытворчага аб'яднання «Радыёхваля».**

— Вераць толькі тады, калі пакажаш фатаграфію.

**— І якая рэакцыя?**

— Не ведаю. Напэўна, альбо паважаюць, альбо глядзяць як на дзівака. Памятаю, быў нейкі перапіс, і адно з пытанняў анкеты датычылася маёмасці — тэлевізар, пральная машына, аўтамабіль і г. д. Дык я і кажу, што аўтамабіля не маю, але ёсць два самалёты. Перапісчык — у поўнай разгубленасці: «Такой графы ў нас няма». Хаця на Захадзе гэта элементарна, многія карыстаюцца такімі машынамі як таксі.

**— Хобі, вядома, у вас арыгінальнае. Няўжо ніколі не было жадання стаць прафесійным лётчыкам ці самалётабудаўнікам?**

— Жаданне было. Аднак калі ішла прызыўная камісія, я зразумеў, што прафесійна лятаць не змагу, бо зрок не адпавядаў адзінцы. А паступаць у авіяцыйны інстытут, каб заняцца самалётабудаваннем, пабаяўся з-за высокага конкурсу. Але мадэліраваннем, кнігамі і часопісамі па авіяцыі цікаўлюся ўсё жыццё.

**— У выніку ад тэорыі — да практыкі? Як жа гэта адбылося?**

— Неяк у сярэдзіне 80-х гадоў выходжу з завода і чую шум з бамбасховішча. Трэба, думаю, паглядзець, што там. А там — фюзеляж самалёта, побач стаяць два мужычкі і «ганяюць» рухавік. Пазнаёміліся: «Хлопцы, можна з вамі?» І пачалі мы разам з Іванам Трыпуцем і іншымі «кляпаць». Іван калісьці займаўся ў мінскім аэраклубе, вопытны верталётчык, энтузіяст да мозгу касцей, можна сказаць, наш галоўны канструктар. Калі на прадпрыемстве пачалася канверсія, ён трапіў пад скарачэнне. У прынцыпе Іван мог і застацца, аднак хобі пераважыла, і ён сам пачаў «прабіваць» ідэю дзіцячага гуртка самадзейнай творчасці.

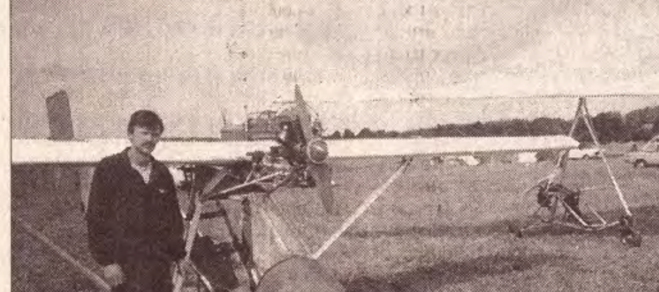
**— І да чаго ж вы «дакляпаліся»?**

— Да чатырох самалётаў і аднаго мотадэльтаплана. Дарэчы, на пачатак 80-х гадоў прыпаў бурны ўсплёск аматарскага самалётабудавання. Была створана Федэрацыя канструктараў і пілотаў-аматараў, яе старшынёй з'яўляўся лётчык-касманаўт Вовк, які выпрабоўваў славуты «Буран». Існавалі методыкі і тэхнічныя патрабаванні па ўсіх характарыстыках самалёта. У Гродне пачынальнікамі звышлёгкай авіяцыі былі браты Вахрушавы. З самалётам «Бусел» (альбо «Азот») яны занялі прызавое месца на ўсесаюзным злёце. А мы свой першы самалёт прыкладна за год зрабілі ў вышэйпамянёным бамбасховішчы.

**— Як яго назвалі?**

— «Алькор», ёсць такая зорка ў сузор'і Вялікай Мядзведзіцы.

**— Працавалі па ўжо вядомаму праекту?**



— Сёе-тое прыдумалі самі, але за аснову бралі выпрабаваныя іншымі канструкцыі. Пры распрацоўцы першай машыны мы не задаваліся нейкімі глабальнымі планамі, абы толькі яна адарвалася ад зямлі і палящела. Важна было прайсці азы самалётаваджэння.

**— А дзе бралі матэрыялы для вырабу самалёта?**

— Крылы былі ад планера, купілі іх у літоўцаў. А ў асноўным, калі шчыра, расплачваліся «літрамі». У нас была наладжана сувязь са звалкай і мы ведалі, што і калі прывозяць на рэзку. Дарэчы, корпус «Алькора» быў зроблены з абцякальніка «ТУ-124», які калісьці стаяў у гарадскім парку ў якасці кінатэатра.

**— Дзе адбываліся першыя палёты?**

— Спачатку ў адным бязлюдным месцы (гэта абавязкова) непадалёк ад беларуска-польскай мяжы. Вядома, атрымлівалі на гэта афіцыйны дазвол. Але аднойчы нехта з дэльтапланерыстаў злятаў у Польшчу, пасля чаго прыехалі пагранічнікі і ўсіх нас выгналі. Давялося шукаць для свайго хобі іншыя месцы.

**— Што ж уяўляюць сабой вашы самалёты па сваіх тэхнічных характарыстыках?**

— У некаторых аматараў ёсць машыны, якія лятаюць са скорасцю 500 кіламетраў у гадзіну. Але ў нас пастаянная праблема — рухавік. На «Алькоры» быў рухавік ад матацыкла «ІЖ-Планета». Другая мадэль была значна лягчэйшая, а на апошні самалёт паставілі больш скорасны рухавік ад чэшскага матацыкла «Чэзет». Можна лятаць прыкладна са стокіламетровай скорасцю. Цяпер працуем над самалётам, дзе ў якасці рухавіка мяркуем выкарыстаць нямецкую пажарную помпу, якую нам дапамог купіць гродзенскі прадпрымальнік Сяргей Бертэль.

Зрэшты, скорасць для нас — не самамэта. Галоўнае, каб палёт быў максімальна бяспечным. Тым больш, што нейкага тэхагляду, як аўтамабілі ў ДАІ, нашы мадэлі не праходзяць.

**— Няўжо на невялікай вышыні і скорасці палёту вам зусім не страшна?**

— Страшна. Але я калісьці займаўся боксам, і трэнер казаў, што, маўляў, галоўнае — увязацца ў бой, а далей як-небудзь выскачыш. Так і тут. Сядзеш у самалёт — нейкі мандраж. А потым няма куды дзявацца.

**— А навошта вам гэта?**

— Напэўна, гэта рыса характару. Мне заўсёды хацелася скочыць вышэй галавы, адарвацца ад зямлі. У рэшце рэшт, надакучыла толькі хадзіць, тым больш, што аўтамашыны ў мяне ніколі не было.

**— І якія ж адчуванні ў палёце?**

— Нават не ведаю, як перадаць словамі. Напэўна, кожны хаця б раз у жыцці бачыў сон, што ён ляціць. Бяжыш — і раптам неяк падымаешся, лёгкія напаўняюцца паветрам. Лёгка, свабодна. Такога, будучы пасажырам звычайнага самалёта, не адчуеш.

**— Дарэчы, якія ў вас былі пачуцці, калі немец Руст прызямліўся ў Маскве?**

— Пачуцці дваякія. З пункту гледжання пілота — аматару палёту над такімі прыгожымі мясцінамі можна толькі пазайздросціць. Пазней я спецыяльна быў на Васільеўскім спуску і пераканаўся, што дылетант так памайстэрску не сядзе. З іншага боку, а калі б Руст трапіў на загружаную транспартную лінію альбо здарылася нейкая аварыя? Магло скончыцца вельмі дрэнна.

**— Шматлікія трагедыі, якія адбываюцца з самалётамі, ахвоты лятаць не зменшылі?**

— Не. Аварыі адбываюцца не таму, што самалёт ненадзейны. Чытаў нядаўна паўзакрытую статыстыку: недзе ў 90 працэнтах выпадкаў вінаватыя людзі.

**— А ў вашай практыцы экстрэмальныя сітуацыі здараліся?**

— Ды не. Хаця... Аднойчы на невялікай вышыні, метры тры, узніклі цяжкасці з кіраваннем. А наперадзе, прама па курсу — водаправодная труба. Ну, думаю, на гэту трубу і прызямлюся. Праўда, крыху недаляцеў. А ў Івана Трыпуця неяк на віражы заглух адзін рухавік, і дзякуй Богу, што не падвёў другі.

**— На вашым хобі можна неяк зарабіць грошы?**

— Для нас гэта — чысты энтузіязм. А вось у Расіі на звышлёгкай авіяцыі зарабляюць. Ды і ў Мінску ёсць вельмі моцная каманда аматараў, якія зрабілі, здаецца, некалькі самалётаў па заказу і пры фінансавай падтрымцы дзяржаўнай авіякампаніі. Звышлёгкая авіяцыя ў многіх краінах вельмі папулярная, можа быць карыснай і ў нас. Наколькі мне вядома, у адным з лясгасаў набылі мотадэльтаплан для патрулявання лясоў. У параўнанні з «АН-2» гэта значна танней па расходу паліва. Невялікія самалёты можна таксама з выгадай выкарыстаць пры апрацоўцы сельгасугоддзяў, аэрафотаздымках, для турыстычных мэтаў...

...Пасля гэтай гутаркі захацелася ўбачыць пілотаў Анатоля Кубасава і Івана Трыпуця ў справе. Аднак зімой іх машыны стаяць у разабраным на асобныя агрэгаты выглядзе. Карэспандэнта «Звязды» паабяцалі запрасіць на дэбют новага, больш камфартабельнага самалёта з кабінай на два пілоты, які, да таго ж, будзе здольны падняць і сто кілаграмаў грузу. Творчасць гэта — калектыўная, удзельнічаюць Дзяніс Міневіч і іншыя маладыя энтузіясты. А з памяшканнем, дзе цяпер кіпіць работа, дапамагае кіраўнік дзіцяча-юнацкага цэнтра Ленінскага раёна Гродна Наталля Качан. Са свайго боку Іван Трыпуць праводзіць выстаўкі тэхнічнай творчасці, яго хобі стала ўжо захапленнем і некаторых «цяжкіх» падлеткаў.

**Барыс ПРАКОПЧЫК.**

# «МЫ МАГЛІ Б РАСКРЫЦЬ БОЛЬШ ЗЛАЧЫНСТВАЎ, ЧЫМ ІХ ЗАРЭГІСТРАВАНА...»

**Летась малады оперупаўнаважаны Першамайскага РАУС Бабруйска Віктар БЯЛЯЎСКІ раскрыў 88 крымінальных злачынстваў**

***Без перабольшання можна сказаць, што міліцыя сёння знаходзіцца ў стане вайны з крымінальным светам, які імкліва кансалідуецца, узбройваецца, набіраецца вопыту. У той жа час айчынная міліцыя перажывае даволі складаны перыяд змены пакаленняў. Напрыклад, каля 40 працэнтаў супрацоўнікаў беларускай міліцыі маюць працоўны стаж да трох гадоў. Памятаецца, яшчэ зусім нядаўна менавіта на маладосць следчых спісваліся паражэнні праваахоўных органаў на фронце барацьбы са злачыннасцю. Зараз у міліцэйскім асяроддзі існуе меркаванне, што маладосць для дэтэктыва — зусім не загана, і калі маладую энергію накіраваць у правільнае рэчышча, можна атрымаць цудоўны вынік. У прыватнасці, такога пункту гледжання прытрымліваецца намеснік начальніка ўпраўлення крымінальнага вышуку МУС Беларусі Аляксандр КАПУЦКІ. З ім гутарыць карэспандэнт «Звязды».***

— Зараз, напрыклад, у крымінальным вышуку каля 40 працэнтаў супрацоўнікаў маюць стаж да аднаго года. Але ж гэта ў пераважнай большасці сваёй апантаныя людзі. Ім толькі варта дапамагчы, і гэтая моладзь будзе працаваць больш выніткова, чым вопытныя дэтэктывы.

Вось вам яскравы прыклад. Малады оперупаўнаважаны Першамайскага РАУС Бабруйска Віктар Бяляўскі за мінулы год раскрыў 88 крымінальных злачынстваў. Між іншым у крымінальным вышуку ён працуе менш за два гады. Калі б кожны сталы дэтэктыў працаваў гэтак вынікова, то мы б раскрылі больш злачынстваў, чым іх зарэгістравана. І гэта не адзінкавы прыклад. Дзякуючы намаганням маладых супрацоўнікаў крымінальны вышук краіны летась дабіўся значных поспехаў.

У прыватнасці, агульная колькасць злачынстваў, зарэгістраваных па лініі крымінальнага вышуку, за мінулы год зменшылася на 0,1 працэнта. Найбольш эфектыўна летась супрацоўнікі крымінальнага вышуку змагаліся з крадзяжамі маёмасці і, як вынік, колькасць такіх злачынстваў зменшылася ў параўнанні з 1996 годам на 26,1 працэнта. Наогул, колькасць крадзяжоў у мінулым годзе зменшылася на 4,7 працэнта.

**— Аляксандр Аляксандравіч, тое, што маладыя супрацоўнікі крымінальнага вышуку даволі паспяхова раскрываюць злачынствы, сведчыць, відавочна, і аб іх нядрэннай прафесійнай падрыхтоўцы ў адпаведных навучальных установах.**

— Не так даўно я ў саставе групы экспертаў прымаў удзел у акрэдытацыі Акадэміі МУС Беларусі — галоўнай кузні кадраў для крымінальнага вышуку і наогул органаў унутраных спраў нашай дзяржавы. Шчыра кажучы, я быў прыемна здзіўлены і выдатна наладжаным працэсам навучання, і высокім прафесіяналізмам выкладчыкаў, і шырокай эрудыцыяй слухачоў. Між іншым, конкурсу ў міліцэйскую акадэмію — у мінулым годзе ён складаў у сярэднім 8 чалавек на 1 месца — можа пазайздросціць [illegible] грамадзянская ВНУ. [illegible] ны на даволі высокім узроўні і нічым не саступае нават еўрапейскім стандартам. Я ў свой час быў на стажыроўцы ў паліцэйскай акадэміі ФРГ і таму магу з упэўненасцю сказаць, што ў нашай акадэміі вучаць не горш. Дарэчы, за апошнія два гады 13 працэнтаў выкладчыкаў кафедры раскрыцця злачынстваў Акадэміі МУС краіны павысілі сваю кваліфікацыю ў адпаведнай навучальнай установе ФРГ. Адметна таксама, што, напрыклад, сярод выкладчыкаў гэтай кафедры ёсць не толькі вопытныя навукоўцы, але і практычныя работнікі. У прыватнасці, 70 працэнтаў выкладчыкаў памянёнай кафедры — учарашнія супрацоўнікі крымінальнага вышуку і іншых практычных падраздзяленняў міліцыі.

**— Дарэчы, а наколькі вострая зараз у вас праблема з кадрамі? Ці спыніўся працэс масавага звальнення з крымінальнага вышуку?**

— Некамплект нашых падраздзяленняў па стану на 1 студзеня гэтага года складаў 59 супрацоўнікаў (гэта ўсяго 2,4 працэнта ад агульнай колькасці) і не з'яўляецца для нас вялікай праблемай. Для параўнання: яшчэ гадоў 5 таму гэты паказчык даходзіў да 11—16 працэнтаў. Зараз сітуацыя нармалізавалася. Масавы адток супрацоўнікаў з крымінальнага вышуку спыніўся дзесьці 1,5 года таму.

**— Не шкадуеце аб тым, што сышло нямала выдатных прафесіяналаў?**

— На маю думку, тое, што здарылася, магчыма, нават мае і станоўчы вынік. Сышлі ў асноўным тыя, хто шукаў большых грошай і лягчэйшага жыцця, а засталіся самыя адданыя прадстаўнікі нашай прафесіі. У іх і маладым супрацоўнікам ёсць чаму павучыцца. Прычым не толькі у прафесійным плане, але і ў жыццёвым, агульначалавечым.

**— Пасля прыняцця ў Расіі закона, які дазволіў прыватную дэтэктыўную дзейнасць, многія супрацоўнікі крымінальнага вышуку падаліся ў адпаведныя прыватныя структуры. У Беларусі таксама рана ці позна з'явіцца адпаведны закон. Вы не апасаецеся, што створаны зараз высокапрафесійны калектыў крымінальнага вышуку можа разбегчыся ў прыватныя дэтэктывы?**

— Не. Наўрад ці зараз знойдзецца многа супрацоўнікаў крымінальнага вышуку, якія пакваляцца на гаслоўныя абяцанкі прыватных структур. Нават у Расіі такіх засталося няшмат. Я памятаю, з якой настальгіяй па рабоце ў крымінальным вышуку гаварылі на першым з'ездзе расійскіх прадпрыемстваў бяспекі былыя міліцыянеры. Многія з іх прызнаваліся, што з задавальненнем вярнуліся б у міліцыю, калі б была такая магчымасць. І справа не толькі ў звычайнай чалавечай настальгіі. Многія міліцыянеры, перайшоўшы ў прыватныя структуры, так і не атрымалі абяцаных матэрыяльных стымулаў працы.

Мяркую, што ў нашых супрацоўнікаў дастаткова мудрасці, каб не паўтараць чужыя памылкі. Ад дабра дабра не шукаюць. А стабільнасць [illegible]

**Мікола ДЗЯБЕЛА.**

36,6°

# ХВАРОБА ПАД ЗНАКАМ ЗАДЫЯКА

## Дзень нараджэння — дыягназ на ўсё жыццё

**Медыцынская астралогія зыходзіць з таго, што месцазнаходжанне нябесных цел у момант нараджэння ўказвае на найбольш верагодныя захворванні, якія пагражаюць у жыцці толькі што народжанаму чалавеку. Калі вы будзеце ведаць слабае месца свайго дзіцяці і клапаціцца аб яго здароўі, то хвароба, падрыхтаваная прыродай, можа і не выявіцца ў адлюстраванай форме. Дык на што ж трэба звярнуць увагу?**

Усе АВЕНЫ найбольш слабыя ў вобласці галавы і мозгу. Калі Авен падае, то часцей за ўсё стукаецца галавой, таму маленькіх дзяцей трэба выводзіць на прагулку ў мяккіх шапачках, якія змякчаюць удары. Хварэюць Авены даволі цяжка, з высокай тэмпературай, але жыццяздольнасць у іх высокая: ад хваробы папраўляюцца хутка. Галоўнае ў гэты час як мага даўжэй утрымліваць іх у ложку.

У ЦЯЛЬЦОЎ слабае месца — шыя, горла, гартань, унутранае вуха і часта — шчытападобная залоза. Хлопчыкі пры грыпозных захворваннях часта атрымліваюць у якасці ўскладнення запаленне сярэдняга вуха. У старэйшых дзяцей нярэдкія ангіны і, як вынік гэтага, частыя паражэнні шыйных лімфатычных вузлоў. Таму па меры магчымасці трэба прывесці ў парадак гланды і зубы. Пракансультуйце дзіця таксама ў эндакрынолага на прадмет выключэння захворванняў шчытападобнай залозы.

У БЛІЗНЯТ насаглотка таксама не ў парадку, але, у адрозненне ад Цяльцоў, балючыя працэсы маюць у іх больш размыты характар, нярэдкія бранхіты і запаленні лёгкіх. А калі так, то і хварэюць Блізняты больш цяжэй. Вось чаму ім трэба загартоўваць лёгкія, рабіць дыхальныя практыкаванні, часцей гуляць у бярозавых і дубовых гаях, а таксама займацца спортам, які развівае дыхальныя шляхі (бег, плаванне, тэніс), але не ў залах, а абавязкова на свежым паветры.

У РАКАЎ найбольш слабае месца ў арганізме — стрававальная сістэма, асабліва страўнік. У гэтым лёгка пераканацца, калі часцей зазіраць ім у рот і звяртаць увагу на стан языка. Язык — «візітная картка страўніка». Калі язык у меру чырвоны, налёт на ім тонкі, белы, вільготны — значыць справа не такая кепская, энергія страўніка працвітаючая. Калі язык бледны, бліскучы, без налёту, то энергія страўніка слабая, сакраторная яго дзейнасць пашкоджаная.

ІЛЬВЫ пры ўсёй сваёй знешняй моцы вельмі слабыя. Адно з іх слабых месцаў — пазваночнік. Таму сачыце за пастаццю сваіх маленькіх Ільвяняты, каб не сядзелі скасабочыўшыся за сталом — існуе небяспека скаліёзу. Аднак пазваночнік далёка не адзінае слабае месца Льва. У яго не такая моцная нервовая сістэма. Таму пастарайцеся выхоўваць яго роўна, без вокрыкаў. Імкненне Льва да сталага лідэрства ў школе не праходзіць для яго бясследна. Рана ці позна гэта можа абярнуцца нядобрымі вынікамі з боку сэрца.

ДЗЕЎ часта дапякае кішэчнік і асабліва дванаццаціперсная кішка. Еўрапейскія ўрачы гэтую кішку часта называюць «другім страўнікам»; лекары ж старажытнага Усходу сцвярджалі, што гэта галоўны энергетычны цэнтр арганізма. Запаленне дванаццаціперснай кішкі мае назву «дуадэніт». Гэта хвароба можа перарасці ў больш сур'ёзную — язвенную хваробу дванаццаціперснай кішкі, якая сустракаецца не толькі ў дарослых, але і ў дзяцей. Сігналы дрэннага становішча ў дванаццаціперснай кішцы — гэта абкладзены язык, страта апетыту, язвачкі ў ротавай поласці.

Пад пагрозай у ШАЛЯЎ ныркі, паясніца і ўся ніжняя частка спіны. У фізічным плане звярніце ўвагу на ўмацаванне мышцаў спіны, асабліва ў вобласці паясніцы. Карысна займацца пластычнай гімнастыкай. Беражыце Шалі, асабліва дзяўчынак, ад пераахаладжэння паясніцы, тазавай вобласці, ніжніх канечнасцяў. Справа ў тым, што ў ступнях абедзвюх ног праходзяць мерыдыяны мачавога пузыра і нырак. Варта моцна прамачыць ногі, як адразу развіваецца запаленчы працэс у нырках і мачавым пузыры. Таму не шкодзіць час ад часу рабіць аналізы мачы, асабліва пасля чарговага грыпу ці ВРВІ, а таксама пры наяўнасці нават самага нязначнага болю ў вобласці паясніцы.

У СКАРПІЁНАЎ найбольш слабыя месцы — нос, жоўцевы пузыр, мочавыводзячыя шляхі, тоўсты кішэчнік. Таму трэба сачыць за правільным дыханнем у дзіцяці, а таксама за тым, каб не было запораў, і абавязкова звяртаць увагу на работу нырак і мачавога пузыра. Вам трэба рана пачынаць палавое выхаванне Скарпіёнаў. Зрабіце гэта як мага прасцей, каб аслабіць павышаную цікавасць да гэтай тайны. Дарэчы, усё гэта датычыцца і выхавання Авенаў.

Здароўе СТРАЛЬЦОЎ у немалой ступені залежыць ад душэўнага стану. Непрыгнечанае дзіця не баіцца прастуды і парушэння дыеты. У той жа час у Стральцоў-няўдачнікаў супраціўляльнасць арганізма рэзка зніжаецца. У гэтым выпадку будзьце ўважлівыя да скаргаў на непрыемныя адчуванні пад лыжачкай і ў правым падрабрынні. Гэта можа ўказваць на парушэнні ў рабоце печані — адчувальнага месца Стральца.

КАЗЯРОГАМ не вельмі паказана жыццё ў вільготнай, халоднай атмасферы. Лепш за ўсё на іх самаадчуванне ўплывае сухое паветра. Беражыце маленькіх Казярогаў ад пераахаладжэння, асабліва глыбокай восенню і зімой. Да сямігадовага ўзросту яны часта хварэюць на ВРВІ, а таксама ангіны.

Як і ў многіх прадстаўнікоў розных знакаў задыяка, у Казярогаў часта бываюць не ў парадку печань і жоўцевы пузыр, але яшчэ і падстраўнікавая залоза, «якая кіруе суставамі і скурай», згодна з поглядам нетрадыцыйнай усходняй медыцыны. Як вынік гэтага — у іх нават у дзяцінстве можа адзначацца боль у суставах. Розныя ж паражэнні скуры па тыпу экзэмы суправаджаюць іх практычна ўсё жыццё.

Дзеці-ВАДАЛЕІ схільныя да сутаргаў. Часцей за ўсё гэта сведчыць аб недахваце ў арганізме кальцыю. Таму ім, як і Казярогам, карысна ўжываць тоўчаныя шалупайкі курыных яек. Як ужываць? Вымыць яйка з мылам, зварыць укрутую, ачысціць ад унутранай плеўкі, затым высушыць, размалоць ці расцерці вельмі дробна. Няблага паліць гэты парашок свежым лімонным сокам, няхай сабе пашыпіць — кальцый лепш засвоіцца арганізмам. Потым усё гэта выпіць з вадзічкай. Прычым шкарлупатэрапія асабліва карысная на пачатку года. І цыкл яе правядзення — месяц-паўтара, кожны дзень — адно-два яйкі. Удзяліце ўвагу зубам і міндалінам дзіцяці, прасачыце за работай печані і жоўцевага пузыра.

Здавалася б, РЫБАМ пашанцавала, асабліва дзецям: слабае іх месца — усяго толькі ступні ног і галёнкаступнёвыя суставы. Аднак мецьплоскаступнёвасць — таксама непарадак. Хутка стамляюцца ногі, з-за слабасці звязак галёнкаступняў — раз-пораз расцяжэнне, нават разрыў звязак. Вось чаму Рыбам, як нікому са знакаў задыяка карысна хадзіць басанож, рабіць масаж мышцаў ног. Паклапаціцца трэба і аб добрым абутку. Асноўны крытэрый — каб ён быў зручным. Усімі мышцамі і звязкамі ў нас кіруюць печань і жоўцевы пузыр. Да гэтага трэба дадаць, што няздольнасць працяглы час быць на нагах звязана з парушэннямі біяэнергетыкі ў нырках і мачавым пузыры. Вось чаму нельга ўсё спісваць толькі на плоскаступнёвасць, трэба звярнуць больш пільную ўвагу на функцыянаванне ў вашага дзіцяці ўсіх пералічаных органаў, а таксама падстраўнікавай залозы.

**Падрыхтавала Ала САКСОНАВА.**

*«АиФ—Здоровье».*

## Віншаванні

*Віншуем з днём нараджэння **Ганну Аляксееўну НЯХАЙЧЫК** са Смалявіч. Желаем здоровья, добра и успеха, пусть будут морщинки, но только от смеха.*

**Шчасныя,** *в. Сівіца.*

***Галіне Анатольеўне КАЖАН** з Лельчыц! Ад шчырага сэрца віншуем цябе, наша любая дачушка, з днём нараджэння. Жадаем шчасця, радасці, дабра.*

**Бацькі.**

*Віншуюць з днём нараджэння і жадаюць здароўя на доўгія гады, радасці і шчасця ў жыцці:*

***Вячаславу Аляксандравічу ЗУБЧОНКУ*** — Наталля з в. Голацк; ***Ларысе Яўгенаўне БАРЧУК*** з Бароўкі Лепельскага раёна — родныя; дарагой мамачцы ***Соф'і Васільеўне СІМАНОВІЧ*** — дачка Ірына з Ганцавіч; ***Тамары Іосіфаўне БУБНОЎСКАЙ*** — сям'я Жаўрыдаў з в. Доктаравічы; ***Эдварду Емяльянавічу ДАГІЛЮ*** з в. Сцеркава — жонка, дзеці, унукі; ***Ірыне Аляксандраўне МАЖЭЙКА*** і ***Галіне Сяргееўне АНІСКАВЕЦ*** — Вольга Іванаўна з в. Дамавіцк Чэрвеньскага раёна.

Міжнародная асацыяцыя гуманітарнага супрацоўніцтва (МАГС) паведамляе, што яна перарэгістравана Міністэрствам юстыцыі Рэспублікі Беларусь 28 красавіка 1995 года № 0240.



**ЗАСНАВАЛЬНІКІ:**
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

*НАШ АДРАС: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».*
*ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, [illegible] — 32-31-21, 68-29-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, [illegible] 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, знешнеэканамічнай дзейнасці — [illegible] рэкламы — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; [illegible] 26-02, Паставах — 26-562; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі — 32-04-52, 32-31-98. ФАКС: 68-27-79. E-mail: daily@zvyazda.belpak.minsk.by*



Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 84.119. Індэкс 63850.
Зак. № 739.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.